

Erfarenheter av samlokaliserade finsk- och svenskspråkiga skolor – ett första diskussionsunderlag för seminariet Språkmöten, 25.4 2013

Kokemuksia tilat jakavista suomen- ja ruotsinkielisistä kouluista – keskustelun pohjaksi Språkmöten seminaaria 25.4 2013 varten

Jenni Helakorpi, Ida Ahlbom, Tuuli From, Michaela Pörn, Fritjof Sahlström & Anna Slotte-Lüttge

*Texten är ett utdrag ur en kommande översikt över organisering och erfarenheter av samlokalisering. / Teksti on osa tulevaa kartoitusta, jossa tarkastellaan tilojen jakamiseen liittyviä järjestelyjä ja kokemuksia.

Kontakt: sprakmoten-projekt@helsinki.fi

Hemsida: blogs.helsinki.fi/sprakmoten

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO	3
2. HINTHAARAN KOULU JA HINDHÅR SKOLA, PORVOO	5
2.1 HAASTATTELUT.....	5
2.2 KONTEKSTI	5
2.3 HISTORIA.....	6
2.4 YHTEISET TILAT JA YHTEINEN TOIMINTA NIISSÄ.....	10
2.5 KOULUJEN VÄLINEN YHTEISTYÖ - KÄYTÄNNÖT JA KOKEMUKSET.....	12
2.6 LUKUJÄRJESTYKSEN ULKOPUOLELLA	17
2.7 OPPILAIDEN SUHTEET	18
2.8 PÄIVÄKODISTA KOULUUN	19
2.9 KIELI	20
2.10 MIELIPITEITÄ YHTEISTEN TILOJEN JAKAMISESTA	21
2.11 TULEVAISUUS.....	24
2.12 SVENSK SAMMANFATTNING	25
LÄHTEET	27
3. Vendlaskolan ja Syrjälän koulu, Nurmijärvi	28
3.1 HAASTATTELUT.....	28
3.2 KONTEKSTI	28
3.3 HISTORIA.....	29
3.4 YHTEISET TILAT JA YHTEINEN TOIMINTA NIISSÄ.....	31
3.5 KOULUJEN VÄLINEN YHTEISTYÖ - KÄYTÄNNÖT JA KOKEMUKSET.....	34
3.6 LUKUJÄRJESTYKSEN ULKOPUOLELLA	39
3.7 OPPILAIDEN SUHTEET	40
3.8 KIELI	41
3.9 MIELIPITEITÄ TILOJEN JAKAMISESTA.....	43
3.10 TULEVAISUUS.....	45
3.11 SVENSK SAMMANFATTNING	46
LÄHTEET	47
4. Edsevö skola och Edsevön koulu	48
4.1 INTERVJUERNA	48
4.2 KONTEXT	48
4.3 HISTORIA.....	49
4.4 GEMENSAMMA UTRYMMEN	50
4.5 SAMARBETE SKOLORNA EMELLAN.....	52
4.6 SPRÅK.....	54
4.7 EDSEVÖ-MODELLEN.....	56
4.8 ADMINISTRATION	56
4.9 FRAMTIDSVISIONER.....	57
4.10 SUOMENKIELINEN TIIVISTELMÄ	58

1. JOHDANTO

Språkmöten on Åbo Akademin ja Helsingin yliopiston hanke, jossa tutkitaan yhteisissä tiloissa toimivia suomen- ja ruotsinkielisiä kouluja ja oppilaiden kielellisiä kohtaamisia näiden koulujen arjessa. Kaksikielisiä koulurakennuksia on Suomessa 20–30. Hankkeessa on aiemmin muun muassa seurattu Vaasan lyseon lukion ja Vasa gymnasiumin muuttoa ja asettumista yhteisiin tiloihin. Tässä kartoituksessa on tutustuttu tarkemmin viiteen suomenkieliseen ja viiteen ruotsinkieliseen kouluun, jotka jakavat tilat. Haastattelimme koulujen rehtoreita, osaa opettajista ja tutustuimme koulujen tiloihin. Kartoituksen tarkoituksena on ymmärtää paremmin muun muassa sitä, minkälaisia syitä yhteenmuuttojen taustalla on, minkälaista yhteistyötä koulut samoissa tiloissa tekevät, minkälaiset suhteet eri koulujen oppilaille on sekä minkälaisia kokemuksia ja mielipiteitä tilojen jakamisesta on.

De tre beskrivningarna i den här texten (Hindhår skola - Hinthaaran koulu, Vendlaskolan - Syrjälän koulu och Edsevö skola – Edsevön koulu) är baserade på besök till skolorna under 2012-2013. De första två texterna är skrivna på finska, med korta svenska sammanfattningar. Den sista texten är skriven på svenska med en finsk sammanfattning.

Tutustuimme Porvoossa Hinthaaran kouluun ja Hindhår skolaan, Nurmijärvellä Syrjälän kouluun ja Vendlaskolaan, Pedersöressä Edsevön kouluun ja Edsevö skolaan, Helsingissä Sakarinmäen kouluun ja Östersundom skolaan sekä Kaarinassa Hovirinnan kouluun ja S:t Karins svenska skolaan. Lopullisessa kartoituksessa mukana ovat kaikki edellä mainitut koulut.

Vierailupäivät toteutimme pareittain: toinen tutkijoista teki haastattelut suomenkielisessä ja toinen ruotsinkielisessä koulussa. Haastateltavat saivat itse päättää tahtoivatko tehdä haastattelut ryhmässä vai yksin ja myös paikan päällä tunnustelimme, miten haastattelut on luontevinta toteuttaa. Esimerkiksi Edsevössä päädyimme tekemään molempien koulujen haastattelut yhdessä. Lisäksi tutustuimme koulujen tiloihin kiertelemällä rakennuksissa. Otimme myös valokuvia esimerkiksi yhteisten tilojen viitoista ja julisteista. Lähetimme ensimmäisen version kouluja koskevasta tekstistä kouluille kommentoitavaksi. Näiden kommenttien pohjalta muokkasimme tekstiä edelleen. Osa kouluista ei kommentoinut kirjoitusta, osa halusi tekstin nähtyään lisätä vielä huomioita, jotka eivät olleet haastatteluissa tulleet esille. Tutkimusluvat pyysimme kunkin kunnan käytäntöjen mukaan joko rehtoreilta tai esimerkiksi kunnan opetuspäälliköiltä. Tutkimuslupahakemuksemme kattoivat

opettajien ja rehtoreiden haastattelut sekä tiloihin tutustumisen emmekä sen vuoksi havainnoineet tämän kartoituksen aikana koulujen oppilaita.

Tässä kartoituksessa kuvailemme aineistomme pohjalta samassa rakennuksessa sijaitsevien koulujen yhteenmuuton historiaa, yhteistyötä, käytäntöjä sekä kokemuksia. Kouluilla on erilaiset tarinat, erilaisia käytännön ratkaisuja ja erilaisia kokemuksia, minkä vuoksi päädyimme kuvaamaan jokaisen koulun “tarinan” erikseen. Tämä ansiosta kouluilla, koulutoimilla, opettajilla ja rehtoreilla on mahdollisuus tutustua toisten koulujen ja kuntien ratkaisuihin. Kartoituksen viimeisissä luvuissa teemme yhteenvetoa ja pohdintaa siitä, minkälaisia ratkaisuja kouluissa on tehty, miltä mahdollinen yhteistyö näyttää ja minkälaisia kokemuksia yhteisestä rakennuksesta on.

Kartoitus on osa Språkmöten-hankkeen tutkimusta. Erilaiset lähestymistavat ilmiöön lisäävät ymmärrystä tilat jakavista suomen- ja ruotsinkielisistä kouluista ilmiönä. Tämä kartoitus lähestyy ilmiötä kysymällä rehtorien ja opettajien kokemuksista sekä koulujen käytännön järjestelyistä. Yhtenä suurena kysymyksenä on, mitä kouluille merkitsee tilojen jakaminen ja näyttäisikö tilojen jakamisella olevan joitain tietynlaisia seurauksia erityisesti kielikysymyksen näkökulmasta. Hankkeen muissa, keskusteluanalyysin keinoin toteutetuissa tutkimuksissa taasen ymmärretään arjen kielellisiä kohtaamisia (Sahlström, From, & Slotte-Lüttge, 2013). Språkmötenissä tehdyt julkisen keskustelun analyysit taas pureutuvat siihen miten, millaisilla ehdoilla ja minkälaisen ymmärryksen valossa välillä hyvin poleemistakin keskustelua tilojen jakamisesta käydään niin mediassa kuin poliittisella kentällä (Slotte-Lüttge, From & Sahlström, 2013).

LÄHTEET:

Sahlström, F., From, T. and Slotte-Lüttge, A. (2013) Två skolor och två språk under samma tak. In L. Tainio and H. Harju-Luukkainen (eds) Kaksikielinen koulu - tulevaisuuden monikielinen Suomi. *Tvåspråkig skola - ett flerspråkigt Finland i framtiden* (pp. 319-340). Jyväskylä: Suomen kasvatustieteellinen seura.

Slotte-Lüttge, A., From, T. and Sahlström, F. (2013) Tvåspråkiga skolor och lärande - en debattanalys. In L. Tainio and H. Harju-Luukkainen (eds) Kaksikielinen koulu - tulevaisuuden monikielinen Suomi. *Tvåspråkig skola - ett flerspråkigt Finland i framtiden* (pp. 221-244). Jyväskylä: Suomen kasvatustieteellinen seura.

2. HINTHAARAN KOULU JA HINDHÅR SKOLA, PORVOO

Hindhår skola ja Hinthaaran koulu ovat jakaneet tilat 1.8.2008 lähtien. Hinthaaran koulu, Hindhår skola ja Hinthaaran päiväkoti muodostavat Hinthaaran sivistyskeskuksen. Hinthaaran koulu on vanha suomenkielinen koulu, joka on kasvanut vuosien varrella. Nyt oppilaita on noin 180, perusopetusryhmiä on yhdeksän. Hindhår skola yhdistettiin vuonna 2008 kahdesta pienemmästä ruotsinkielisestä kyläkoulusta: Hindhår skolasta ja Veckoski skolasta. Nykyisessä Hindhår skolassa on noin 60 oppilasta, ja perusopetusryhmiä on kolme. Hinthaaran päiväkoti on muuttamassa pois sivistyskeskuksesta ja päiväkodin tilat remontoidaan Hinthaaran koulun käyttöön. Haastatteluajankohtana tilasuunnitelmat olivat vielä kesken ja Hinthaaran koulu toimi osittain myös kahdessa parakissa.

2.1 HAASTATTELUT

Vierailimme Hinthaaran koulussa ja Hindhår skolassa syksyllä 2012. Haastattelimme Hinthaaran koulun rehtoria yksin ja teimme kolmelle opettajalle ryhmähaastattelun. Rehtori oli työskennellyt koulussa kahdeksan vuotta. Myös opettajat olivat työskennelleet Hinthaaran koulussa ennen koulujen yhteenmuuttoa. Hindhår skolan puolella haastattelimme rehtoria sekä yhtä opettajaa. Rehtori oli aloittanut Hindhår skolassa syksyllä 2012. Haastateltu opettaja oli työskennellyt jo Veckoski skolassa, ennen Hindhår skolan ja Veckoski skolan yhdistymistä. Lisäksi kävimme tutustumassa koulujen yhteiseen iltapäiväkerhoon ja juttelimme hetken kerhon ohjaajan kanssa.

2.2 KONTEKSTI

Porvoo ja Hinthaaran kylä. Porvoon asukkaista noin 31% on ruotsinkielisiä (Porvoo. Porvoo-tietoa). Porvoon sivistystoimella on ollut viime aikoina säästöpaineita. Porvoossa on 15 suomenkielistä ja 14 ruotsinkielistä peruskoulua (Porvoo. Grundläggande utbildning) Suomenkielisten oppilaiden määrä alueella kasvaa hieman, mutta ruotsinkielisillä kouluilla on pienenevä oppilasennuste (Porvoo. Oppilasennusteet).. Kaupungissa on kolme koulurakennusta, joissa suomen- ja ruotsinkielinen koulu jakavat tilat (Hinthaaran koulun ja Hindhår skolan lisäksi Vårberga skola ja Kevätkummun koulu sekä Kullo skola ja Kulloon koulu). Porvoon aiempi ruotsinkielinen koulutusjohtaja ei haastateltavien mukaan ole pitänyt tilojen jakamista hyvänä ideana.

Hinthaaran kylä on kasvanut ja kehittynyt viime vuosina paljon ja sen rakenne on muuttunut. Alueen kylärakenne tekee Hinthaaran koulun ja Hindhår skolan sijainnin ja aseman erityiseksi: Hinthaaran koulun ja Hindhår skolan yhteenmuutosta käyty keskustelu kytkeytyy vahvasti kyläkouluihin ja niiden lakkauttamiseen. Alueen kehittäminen ja koulujen sijoittaminen liittyy myös kylien tulevaisuuksiin (esim: Porvoo. Kylät kertovat Hinthaarassa). Porvoossa on paraikaa meneillään keskustelu tulevasta kylärakennemallista, joka luo pohjan kaavoitukselle, maapolitiikalle ja rakentamiselle. Kylärakennemallissa määritellään ne kyläkeskukset, joissa kaupunki takaa tietyt peruspalvelut. (Hämäläinen.)

Päiväkodit. Porvoossa on suomenkielisiä (12), ruotsinkielisiä (6) sekä kaksikielisiä (11) päiväkoteja. Yksi suomenkielisistä päiväkodeista on suomenkielisille lapsille tarkoitettu ruotsinkielinen kielikylpypäiväkoti (Porvoo. Kunnalliset päiväkodit). Kaksikielisissä päiväkodeissa suomen- ja ruotsinkieliset ryhmät kuitenkin pidetään nykyään erillään. Hinthaaran koulun ja Hindhår skolan kanssa samassa rakennuksessa toimii kaksikielinen Hinthaaran päiväkoti. Päiväkodissa on erikseen suomenkielinen ja ruotsinkielinen ryhmä.

Iltapäiväkerho. Hinthaaran koululla ja Hindhår skolalla on yhteinen kaksikielinen iltapäiväkerho.

Yläkoulut. Hinthaaran koulun oppilaat siirtyvät pääsääntöisesti Peipon kouluun yläasteelle ja Hindhår skolan oppilaat Strömborgska skolaan. Nämä koulut eivät jaa tiloja.

2.3 HISTORIA

Syyt yhteenmuuton taustalla

Hindhår skola ja Hinthaaran koulu ovat jakaneet tilat elokuusta 2008 lähtien. Hindhår skolasta ja Veckoski skolasta yhdistetylle uudelle Hindhår skolalle rakennettiin omat uudet tilat Hinthaaran koulun yhteyteen. Hinthaaran kaksikielinen päiväkoti oli jo muutamaa vuotta aiemmin tullut Hinthaaran koulun yhteyteen. Hinthaaran koulu, Hindhår skola ja Hinthaaran päiväkoti muodostavat Hinthaaran sivistyskeskuksen. Tilat päiväkodille ja Hindhår skolalle on rakennettu laajentamalla vanhaa Hinthaaran koulua.

Hindhår skola ja Veckoski skola olivat pieniä ruotsinkielisiä kyläkouluja, jotka päätettiin lakkauttaa säästötoimena. Kyläkoulujen lakkauttamiselle esitettiin ainakin seuraavia syitä: Veckoski skolan ja

Hindhår skolan rakennukset olivat vanhoja, rakennuksista puuttui tiloja ja oppilasmäärien ennusteet olivat pieneneviä. Lakkautusuhka oli ollut tapetilla jo pitkään. Päätettiin perustaa uusi yhdistynyt ruotsinkielinen koulu. Uudelle koululle etsittiin paikkaa ja kylärakenteeseen liittyen käytiin myös keskustelua siitä, kumpaan kylään koulu sijoitettaisiin. Koulu päätettiin sijoittaa Hinthaaraan ja sen nimeksi tuli Hindhår skola.

Hinthaaran koulun rehtorin mukaan Hinthaaran koulu ja päiväkoti ehdottivat, että uudelle koululle rakennetaan tilat Hinthaaran koulun ja päiväkodin yhteyteen. Haastateltavillamme oli erilaisia käsityksiä siitä, mikä painoi vaakakupissa eniten, kun koulut päätettiin sijoittaa samaan rakennukseen: toisten mielestä kyse oli ennen kaikkea kustannustehokkuudesta ja tilojen tehokkaasta käytöstä ja toisten mielestä vahvasti siitä, että ruotsinkielinen ja suomenkielinen koulu tahdottiin samaan rakennukseen.

Yhteenmuutto - miten tehtiin ja miten otettiin vastaan

Valmisteluvaihe

Julkinen keskustelu. Koulujen yhteenmuutto oli poleeminen aihe, josta käytiin kiivasta keskustelua myös lehdistössä. Ajatusta vastustettiin paljon. Haluttiin estää kyläkoulujen lakkauttaminen ja koettiin myös epämukavaksi ajatus suomenkielisestä ja ruotsinkielisestä koulusta tiloja jakamassa. Veckoski skola olisi haluttu pitää omassa kylässä sen sijaan, että oppilaat matkustaisivat Hinthaaraan kouluun. Poleemisuutta lisäsi myös se, että alueella oli jo pitkään käyty aluepoliittista keskustelua siitä, kuinka kyliä tulisi kehittää. Uuden koulun sijoittaminen Hinthaaran kylään oli myös yksi kylien tulevaisuuksiin vaikuttava ratkaisu. Kylien välillä oli jo pidemmän aikaa ollut jännitteitä aluepoliittisista kysymyksistä. Haastattelujen perusteella vaikuttaa siltä, että vaikka kielikysymyksen mietitytti, kyläkoulujen lakkauttamisen vastustaminen sekä kylärakenteen tulevaisuuden pohtiminen ottivat tämän yhteenmuuton ympärillä kuhisseesta keskustelusta eniten tilaa. Koulujen koko myös tematisoitui: tahdottiin säilyttää *pienet* kyläkoulut.

Muutto käytännössä: valmistelut ja tuki. Haastatteluajankohtana koulut toimivat samassa rakennuksessa viidettä lukuvuotta. Muutto tapahtui nopealla aikataululla, noin vuodessa. Opettajat alkoivat tehdä koulujen välillä yhteistyötä vuotta ennen yhteenmuuttoa. Heillä oli tandemkielikurssi, jolle keräännettiin keskustelemaan yhdessä ja opeteltiin esimerkiksi välituntisanastoja. Kurssilla toimittiin ensin omalla äidinkielellä ja sitten toisella kielellä. Haastateltavat muistelevat kurssia hyvällä. Lisäksi koulujen henkilökunnilla oli ennen yhteenmuuttoa vapaamuotoisia

illanistujaisia. Heillä oli myös yhteisiä suunnittelupalavereja. Tavoitteena oli, että opettajat tutustuisivat toisiinsa ennen yhteenmuuttoa. Lisäksi koulut vierailivat toistensa luona muuttoa edeltävänä vuonna, jotta oppilaatkin tutustuisivat toisiinsa. Tuolloin kunta myös tuki rahallisesti henkilökunnan tutustumista toisiinsa Hinthaaran sivistyskeskuksessa (koulut ja päiväkotit). Rahaa käytettiin esimerkiksi edellä mainittuihin yhteisiin illanviettoihin (kuulostaako tää liikaa siltä että opettajat on vaan juhlineet kunnan piikkiin?). Yhteistyöhön orientoiduttiin ja aikomuksena oli, että molempien koulujen opettajat toimisivat omalla äidinkielellään ja niin, että he vahvistaisivat toistensa kielitaitoa toisella kielellä.

Muutto käytännössä: kokemuksia muuton jälkeen. Kahden ruotsinkielisen koulun yhdistäminen mietitytti entisiä kyläkouluja etukäteen paljon ja yhdistyminen oli osittain rankkaa kylärakenteeseen liittyvien kysymysten vuoksi. Asetelma oli hankala ja aiheutti kireyttä yhteenmuuton ympärille. Oppilaiden välillä oli jonkin aikaa kylien välisiä jaotteluja ja uuden Hindhår skolan muotoutuminen ja yhteen asettuminen oli suurempi kysymys kuin tilojen jakaminen suomenkielisen koulun kanssa. Kielikysymys ei noussut paljon esille muuton aikana tai sen jälkeen. Hinthaaran koululle muutto ei ollut *käytännössä* niin suuri asia kuin Hindhår skolalle, saivathan he kuitenkin pysyä vanhassa rakennuksessaan. Hindhår skolan väkeä oli mietityttänyt, miten tilat riittävät heille, mutta uuteen rakennukseen asetuttuaan huomasivat, että tilaa on tarpeeksi. Uudella Hindhår skolalla on ollut paljon vaihtuvuutta henkilökunnassa muuton jälkeen.

Haastatteluissa kävi ilmi, että erityisesti Hinthaaran koululla koettiin, että yhteenmuutto olisi kuitenkin pitänyt suunnitella kunnan taholta järjestelmällisemmin. Ensinnäkin ennen muuttoa saatua tukea koulujen yhteistyöhön ja henkilökunnan tutustumiseen olisi pitänyt jatkaa, jotta kouluilla olisi ollut enemmän resursseja rakentaa yhteistyötään. Lisäksi Hinthaaran koulun haastateltavat toivoivat, että koulujen välisiä resurssieroja olisi tasattu. Yhteenmuutossa uuteen Hindhår skolaan hankittiin paremmat laitteet ja opetusvälineet kuin Hinthaaran koululla oli. Hindhår skola sai muun muassa dokumenttikameroita, joita Hinthaaran koulussa ei ollut. Tästä aiheutui epäoikeudenmukaisuuden tunteita Hinthaaran koululle ja koulun oppilaiden vanhemmille, mitä ei koettu hedelmälliseksi alustaksi yhteistyölle. Hinthaaran koulun haastateltavat pohtivat, että kunnan olisi pitänyt suunnitella tämä paremmin ja varustaa yhtäläillä Hinthaaran koulu uusilla välineillä.

Osan haastateltavien mielestä yhteenmuutto ei edelleenkään ole ohi ja koulujen toiminta hakee yhä muotoaan. Haastateltavat olivat kuvitelleet, että asettuminen tapahtuisi nopeasti, varsinkin koulujen

henkilökuntien tuntiessa toisensa. Koulujen muuttaessa yhteen ei ollut saatavilla tietoa, kuinka koulut voisivat uudessa tilanteessaan toimia ja mitkä olisivat hyviä käytäntöjä. Koulut ovat joutuneet kokeilemaan, mikä toimii. Koulujen on pitänyt miettiä useita asioita ja koulut ovat pyrkineet puhumaan ja tekemään päätöksiä yhdessä.

Opettajat. Hinthaaran koulun opettajat olivat lähtökohtaisesti innostuneita yhteenmuutosta. Ruotsinkielisten koulujen ja kyläkoulujen opettajat olivat vastustaneet kyläkoulujen lakkauttamista.. Uuteen Hindhår skolaan siirtyi pieni osa vanhojen kyläkoulujen opettajista muun muassa siksi, että osa heistä eläköityi tässä vaiheessa. Vanhojen opettajien poisjääminen mietitytti paljon muuton yhteydessä.

Vanhemmat. Molempien koulujen vanhemmilla oli epäluuloja yhteenmuuttoa kohtaan. Useat ruotsinkielisistä vanhemmista olivat voimakkaasti erityisesti kyläkoulujen lakkauttamista vastaan. Vaikka ruotsinkielisten oppilaiden vanhempien vastustus liittyi ennen kaikkea siihen, että ei haluttu luopua aiemmista pienistä kyläkouluista, myös suomenkielisen koulun sijaitseminen samassa rakennuksessa herätti vastustusta kielikysymysten näkökulmasta. Myös osa Hinthaaran koulun oppilaiden vanhemmista vastusti yhteenmuuttoa, koska eivät halunneet ruotsinkielistä koulua samaan rakennukseen suomenkielisen koulun kanssa. Vanhemmilla oli negatiivisia asenteita myös yhteistyötä kohtaan. Vanhempien asenteet näkyivät myös oppilaiden kielteisessä kielenkäytössä ja asenteissa alkuvuosina.

Haastateltavien mukaan nykyään vanhempien tai opettajien kesken ei tilojen jakamista juurikaan vastuteta. Haastateltavien mielestä vanhemmat suhtautuvat nykyään sivistyskeskukseen positiivisesti. Esimerkiksi päiväkodin sijaitsemiseen samassa rakennuksessa ollaan tyytyväisiä. Lisäksi vanhemmat suhtautuvat koulujen väliseen yhteistyöhön hyvin positiivisesti. Heti muuton jälkeen aiemmin kuvatut kokemukset epäoikeudenmukaisesta resurssien jaosta kuitenkin vaikuttivat niin Hinthaaran koulun henkilökuntaan kuin oppilaiden vanhempiin. Lisäksi se, että ruotsinkielisellä koululla on enemmän tilaa oppilasta kohden kuin suomenkielisellä koululla, on välillä herättänyt kateutta Hinthaaran koulussa, jossa on jatkuva tilapula ja joka joutuu toimimaan osittain parakeissa. Hindhår skola taas sai rohkaisua uudesta rakennuksesta ja uusista laitteista siihen, että jaksoivat käydä rankan ja poleemisen uudistuksen läpi.

Oppilaat. Oppilaat suhtautuivat muuttoon aluksi varauksella. Ruotsinkielisten koulujen oppilaat eivät olisi halunneet muuttaa samaan rakennukseen suomenkielisen koulun kanssa ja he myös

vastustivat kyläkoulujen lakkauttamista. Hinthaaran koulun oppilaat taas kokivat, että heidän alueelleen ei saa tulla muita oppilaita. Oppilaiden välit olivatkin aluksi varsin kireät, erityisesti vanhimpien oppilaiden kesken. Nuoremmat oppilaat olivat jo päiväkodissa tottuneet jakamaan tilat, eikä heidän välilleen syntynyt tuolloin juuri jännitteitä. Haastateltavat kuvailevat, että Hinthaaran koulun puolella jouduttiin vuoden ajan käymään läpi sitä, että koulualue on yhtä lailla Hindhår skolan oppilaiden aluetta kuin heidän. Hindhår skolan sisälläkin tehtiin aluksi erotteluja sen mukaan, mistä kylästä kukakin tulee. Pienestä kyläkoulusta isoon kouluun muuttaminen oli myös suuri muutos Hindhår skolan oppilaille. Kahden vuoden jälkeen koulujen oppilaiden välille ei enää tullut riitoja ja esimerkiksi nimittely loppui. Haastateltavien mukaan oppilaiden rinnakkaiselosta on tullut luonnollista, vaikka välillä saatetaan viitata “vanhoihin hyviin aikoihin”, jolloin oltiin eri kouluissa. Hindhår skolan sisällä ei enää ole merkitystä sillä, mistä kylästä kukakin tulee.

2.4 YHTEISET TILAT JA YHTEINEN TOIMINTA NIISSÄ

Yleinen arkkitehtuuri

Sivistyskeskus on rakennettu laajentamalla Hinthaaran koulun rakennusta. Ensin rakennettiin päiväkodille tilat ja myöhemmin toiselle puolelle rakennusta Hindhår skolalle tilat. Molemmilla kouluilla on omat sisäänkäynnit. Uusimman puolen yläkerrassa on Hindhår skolan luokat. Saman puolen alakerrassa on yhteiset tekstiili- ja teknisen työn luokat sekä yksi päiväkodin suomenkielinen esikouluryhmä. Vanhalla puolella sijaitsevat Hinthaaran koulun luokat sekä yhteinen musiikkiluokka. Jokaisella luokalla on omat vessat, joita oppilaat käyttävät. Kouluilla on yhteinen terveydenhoitaja, jonka huone on Hinthaaran koulun puolella. Yhteinen ruokala on vanhan puolen alakerrassa. Hinthaaran koulu toimii lisäksi neljässä parakissa. Parakissa toimii myös kaksikielinen iltapäiväkerho. Liikuntahalli on omassa rakennuksessa.

Hindhår skolan ja Hinthaaran koulun välillä on yhdyskäytävä, joka on oppilailta kielletty. Siitä saa kulkea vain aikuisen kanssa, koska siinä on opettajanhuoneet ja käytävä on ahdas ja menisi helposti tukkoon, jos kaikki käyttäisivät sitä. Hinthaaran koulun puolella seinillä olevat tekstit ja julisteet ovat lähinnä suomeksi ja Hindhår skolan puolella ruotsiksi. Ruokalassa suomenkieliset julisteet dominoivat seiniä, mutta ruokalasta on kummallakin kielellä. Terveystietojen ovesa tiedot lukevat kummallakin kielellä. Koulun tiloissa on jonkun verran tekstiä rinnakkain molemmilla kielillä, mutta ei järjestelmällisesti. Rakennuksessa voi päättää, kuuluvatko kuulutukset keskusradion välityksellä vain toisessa vai molemmissa kouluissa. Yleensä kuulutukset ovat oman

koulun sisäisiä, mutta hälytykset kuuluvat molemmissa kouluissa molemmilla kielillä. Oppilaiden reitit kulkevat “sieltä mistä on käteväntä”, eikä koulussa ole paikkoja, joihin toisen koulun oppilaat eivät saisi mennä. Koulussa ei kuitenkaan saa olla, missä huvittaa, vaan oppilailla on tietyt paikat joissa heidän tulee olla tiettyyn aikaan, eivätkä he siten oleskele missä sattuu.

Opetustilat

Yhteisiä opetustiloja ovat teknisen työn luokka, tekstiilityön luokka, musiikkiluokka ja liikuntasali/-halli. Molemmat koulut käyttävät musiikkiluokkaa, mutta siellä järjestetään myös muuta suomenkielistä opetusta. Hinthaaran koulun erityisopettaja lainaa Hindhår skolan erityisopetuksen tilaa. Myös kuraattoreilla on yhteinen tila. Joskus Hinthaaran koulun opettajat ovat opettaneet omaa luokkaansa Hindhår skolan puolen tyhjänä olleissa luokissa. Kuvaamataidonluokka on tällä hetkellä päiväkodin käytössä ja koulut tekevät kuvaamataidontyöt omissa luokissa.

Ruokala ja koulunpiha

Koulunpiha on yhteinen ja välitunnit ovat samaan aikaan. Haastateltavien huomioiden mukaan oppilailla ei ole kielirajojen mukaisia jakoja koulun tiloissa ja kaikki on yhteistä. Vaikka eri koulujen oppilaat eivät leiki keskenään, he leikkivät sikin sokin tiloissa. Koulunpihalla olevan jalkapallokentän vuoroista sovitaan oppilaiden kesken niin, että he saavat vuoroja luokittain. Molempien koulujen oppilailla ei ole vuoroja yhtä aikaa. Pelikentän käytöstä sopiminen on aiheuttanut välillä eripuraa ja ärsytystä oppilaiden kesken.

Ruokalassa on sovitut paikat luokittain ja luokanopettajat valvovat omia luokkia. Kouluilla on kaksi ruokailua, joista ensimmäisessä ovat molempien koulujen 1.–3. -luokkalaiset ja toisessa ruokailussa molempien koulujen 4.–6. -luokkalaiset. Ruotsinkieliset ja suomenkieliset luokat eivät ole erillään, vaan he asettuvat joka puolelle ruokalaa. Eri koulujen oppilaat eivät istu yhdessä, mutta ruokalassa kuten pihallakaan ei ole mitään kieliryhmittäin määrättyjä rajoja tai alueita. Kukin luokka on kuitenkin aina omassa pöydässään.

Henkilökunnan tilat

Kouluilla on omat opettajainhuoneet, jotka sijaitsevat muutaman metrin päässä toisistaan. Opettajainhuoneiden välissä oleva kopiointihuone on tila, jossa eri koulujen opettajat kohtaavat.

Lisäksi he kohtaavat välitunneilla oppilaita valvoessaan ja ruokailuissa. Kohtaamisia arjessa on kuitenkin vähän. Haastateltavat kuitenkin huomauttavat, ettei aikaa tapaamisiin tahdo olla edes oman koulun henkilökunnan kesken.

Opettajat eivät juurikaan vietä aikaa eri koulujen opettajainhuoneissa. Kokemuksissa oli kuitenkin eroja: toisista tuntui, että he voivat mennä milloin vain toisen koulun opettajainhuoneeseen ja toisten kokemus oli päinvastainen. Osan haastateltavista mielestä olisi mukavaa, jos olisi yksi iso yhteinen opettajainhuone. Tästä oli puhuttu jo muuttoa valmisteltaessa, mutta tuolloin oli päätetty, että tehdään erilliset opettajainhuoneet. Osaa haastateltavista mietitytti tietosuoja-asiat: voisiko opettajainhuoneessa puhua vapaasti, jos se olisi yhteinen? Toiset taas eivät pitäneet tietosuoja-asioita ongelmina, koska oppilaiden asioista ei puhuta muutenkaan kuin niiden henkilöiden kanssa, joita asia koskee. Osa haastateltavista oli sitä mieltä, että yhteinen opettajainhuone voisi olla tila, jossa voisi jutella toisenkin koulun opettajien kanssa niitä näitä, eikä vain määrättyistä asioista. Osa haastateltavista pohti, että yhteinen opettajainhuone voisi tuoda “luontevaa yhteiseloä” koulujen henkilökuntien välille. Osan mielestä tällä hetkellä kopiointihuone on luontevin yhteisten kohtaamisten paikka.

2.5 KOULUJEN VÄLINEN YHTEISTYÖ - KÄYTÄNNÖT JA KOKEMUKSET

Kouluissa on haluttu alusta asti tehdä yhteistyötä ja kuten aiemmin on kuvattu, jo ennen muuttoa yhteistyötä viriteltiin. Yhteistyö on kuitenkin alkanut hiipua, vaikka sitä edelleen on. Yhteistyön tavoitteena on ollut ennen kaikkea toisiinsa tutustuminen. Koulujen välillä ei ole selkeää yhteistä kuvaa siitä, miksi tai minkälaista yhteistyötä tavoitellaan ja mikä yhteistyön tarkoitus on. Koulut koetaan selkeästi erillisinä toisistaan, mutta samaan aikaan toivotaan, että koulujen väet kokisivat olevansa osa yhteistä kokonaisuutta.

Opetuksellinen yhteistyö

Käytännöt

Kouluilla ei ole yhteistä aineopetusta. Kouluilla on ollut erillisiä projekteja, kuten liikuntaa ja jouluaskartelua, mutta ei jatkuvaa tai laajamittaista yhteistä opetusta. Yhteinen toiminta on yleensä luokkatasoista. Toiminnan tavoitteena on ollut tutustuttaa lapset toisiinsa ja “ystävyyttä yli kielirajojen”. Toiminta on kuitenkin vähentynyt koko ajan. Kouluilla on ollut puhetta siitä

mahdollisuudesta, että Hindhår skolan opettajat opettaisivat ruotsia Hinthaaran koulun puolella ja Hinthaaran koulun opettajat opettaisivat suomea Hindhår skolan puolella, mutta tällaista ei ole toistaiseksi toteutettu. Hindhår skolassa ei ole tällä hetkellä MoFi-opetusta (modersmålsinriktad finska), vaikka haastateltavien mukaan jotkut koulun oppilaista voisivat tarvita tätä. Hindhår skolan puolella on pohdittu, voisiko MoFi-opetuksessa hyödyntää yhteistyötä Hinthaaran koulun kanssa. Hinthaaran koulun A2-ruotsin lukijat ovat tehneet joskus yhteistyötä päiväkodin ruotsinkielisen ryhmän kanssa.

Kokemukset

Alussa kouluilla oli suuri into tehdä yhdessä ja koulut järjestivät esimerkiksi yhteistä askartelua ja liikuntaa. Alku toimi hyvin ja ensimmäisenä vuonna oli paljon yhteistyötä etenkin nuorimpien kanssa. Silloin oli yhteisiä askartelupäiviä, matikkapäiviä ja liikuntapäiviä. Opetuksellinen yhteistyö on kuitenkin vähentynyt. Toisaalta vaikka opetuksellinen yhteistyö on vähentynyt, koetaan haastatteluissa myös, että yhteistyön muodot vasta etsivät suuntaansa ja tulevat kehittymään.

Yhteiset tapahtumat

Käytännöt

Lukuvuoden alussa kouluilla on yhteiset lukuvuoden avajaiset, joissa molempien koulujen opettajat ja koulunkäyntiavustajat esittäytyvät kaikille oppilaille. Kouluilla on vuoden mittaan yhteisiä tapahtumia noin kerran kuussa. Pari kertaa vuodessa kouluilla on kokonaisia yhteisiä päiviä, kuten talviurheilupäivä. Lisäksi kouluilla on yhteisiä juhlia ja kilpailuja, kuten perinteiset maastajuoksukisat. Kouluissa on kiinnitetty huomiota siihen, ettei kisoihin tehdä asetelmaa, jossa koulut ovat vastakkain. Koulut ovat sen sijaan esimerkiksi yhdessä pelanneet jalkapalloa Kullon sivistyskeskusta vastaan.

Joulun aikaan järjestetään yhteinen tilaisuus, jossa Hindhår skola järjestää Lucia-kulkueen ja Hinthaaran koulu Tiernapojat-esityksen. Tavoitteena on esitellä omien kieliryhmien kulttuuria. Lisäksi yhteisiä ovat Kalevalanpäivä ja itsenäisyyspäivän juhla. Muita yhteisiä tilaisuuksia ovat olleet esimerkiksi pikkujoulut, talent-kilpailu ja vapputapahtuma. Joskus kouluille on tullut esiintyjä, joita molemmat koulut ovat menneet katsomaan saliin. Kouluille on muodostunut

yhteisten vuosien aikana jo omia traditioita. Joulujuhlat ja kevätjuhlat kouluilla on erikseen. Tämä johtuu toisaalta tilojen pienuudesta ja toisaalta juhlat koetaan koulujen omiksi sisäisiksi jutuiksi. Koulut kuitenkin käyvät katsomassa toistensa joulu- ja kevätjuhlien kenraaliharjoituksia.

Kokemukset

Koulujen yhteiset tapahtumat ovat niin isoja, että niiden organisointi on koettu raskaaksi. Organisoinnin raskaus on voinut vaikuttaa myös siihen, miksi tapahtumia on järjestetty viime aikoina vähemmän. Jatkossa luokkatasoisesta yhteistyöstä saattaa tulla yleisempää. Yhteiset tapahtumat ovat kuitenkin sujuneet hyvin ja niiden järjestämiseen on alkanut myös muotoutua rutiinia.

Yhteisissä maastojuoksukisoissa suurin osa mitaleista meni Hinthaaran koulun oppilaille, mikä harmitti Hindhår skolan oppilaita. Mitaleista 1 tuli Hindhår skolalle ja 15 Hinthaaran koululle. Hindhår skolan oppilaat pyysivät kisan jälkeen, että koulu voisi pitää tulevaisuudessa omat keskinäiset maastojuoksukilpailut. Hindhår skolan puolella tämä kokemus herättikin pohdintaa siitä, pitääkö tällaista yhteistyötä olla ja mikä sen tavoite on, jos oppilaat eivät siitä pidä.

VERSO - vertaissovittelua yhteistyössä

Vertaissovittelu (VERSO) on koulujen tällä hetkellä intensiivisin yhteistyön muoto koulujen välillä. Siinä oppilaat tekevät yhdessä ja liikkuvat koulun puolelta toiselle. VERSO-tunteja myös pidetään toisinaan kaksikielisesti. Koulut ovat tähän mennessä saaneet 3–4 VERSO-koulutustilaisuutta. Kouluille on koulutettu sovitteluoppilaita, jotka hoitavat (pienehköjä) oppilaiden välisiä konflikteja. VERSO-yhteistyössä on mukana opettajia ja oppilaita molemmista kouluista: 1 opettaja ja 10 oppilasta Hindhår skolan puolelta ja 3 opettajaa ja 20 oppilasta Hinthaaran koulun puolelta. Osittain he työskentelevät vain oman koulunsa sisällä, mutta on myös yhteisiä tapaamisia, joissa kukin opettaja puhuu oman koulunsa kieltä. Ryhmät ovat tapaamisissa sekoitettuja ja oppilaat puhuvat niissä useimmiten keskenään suomea. Toiminnassa kuitenkin pidetään ruotsinkieltä yhtäläillä mukana esimerkiksi tekemällä ilmoitukset molemmilla kielillä. Yleensä sovittelun tarve muodostuu välitunnilla, kun oppilaiden välille tulee jokin konflikti. Jos konfliktissa on osapuolina molempien koulujen oppilaita, sovittelutilanteeseen menee kummankin koulun sovitteluoppilaita. Yhteistyö on koettu hyvin hedelmälliseksi ja työssä on päästy tutustumaan myös toisen koulun oppilaiden arkipäivään. Oppilaat ovat myös tutustuneet hieman toisiinsa. Sovitteluryhmät tapaavat

vuoronperään kummankin koulun tiloissa. Oppilaat ovat työssä hyvin aktiivisia ja ovat myös järjestäneet riehnan edellisenä keväänä.

Opetushenkilökunnan välinen yhteistyö

Käytännöt

Jo ennen muuttoa opettajat alkoivat orientoitua yhteistyöhön muun muassa kielikurssilla ja tutustumalla toisiinsa. Suurin yhteistyön muoto on tällä hetkellä välituntivalvonta ja haastateltavien mielestä tämä ei toimisikaan ilman yhteistyötä. Molempien koulujen välitunnit ovat samaan aikaan ja molemmista kouluista on välituntivalvojia. Kummankin koulun työntekijät valvovat kummankin koulun oppilaita. Koulut ovat myös sopineet viikkoon yhdet välitunnit, jolloin vain toisen koulun henkilökunta valvoo, jotta kumpikin koulu saisi yhden välitunnin, jossa koko henkilökunta on yhtä aikaa sisällä.

Koulujen henkilökuntien välistä yhteistyötä on organisoitu järjestämällä yhteisiä opettajainkokouksia. Tavoitteena olisi, että näitä olisi kerran kuussa, mutta tämä tavoite ei ole viime aikoina toteutunut. Lisäksi on järjestetty yhteisiä illanviettoja. Koulujen henkilökunnat tekevät myös yhteistyötä tehtäessä tilauksia yhteisiin tiloihin: esimerkiksi käsityöluokkaan on hankittu yhteisesti ompelukoneet, niiden korjaukset sekä joitain materiaaleja. Yhdessä on hankittu myös muun muassa pihatarvikkeita. Koulut myös jakavat 20 tietokoneen ATK-vaunun, jota siirretään koululta toiselle. Myös tämä vaatii yhteistä suunnittelua ja sopimista, erityisesti koska vaunujärjestelmä on koettu työlääksi. Haastateltavat kertovat myös hieman kollegiaalisesta yhteistyöstä, jossa voidaan kysyä neuvoa toisen koulun kollegalta: “miten sinä hoidat tämän?”. Haastateltavat myös tahtovat antaa kollegiaalista tukea toiselle koululle.

Kokemukset

Henkilökunnan välisen yhteistyön, välituntivalvontoja lukuun ottamatta, on koettu vähentyneen vahvasti. Esimerkiksi yhteisiä opettajainkokouksia ei ole ollut juurikaan, vaikka tavoitteena on, että niitä olisi kerran kuussa. Erityisesti Hinthaaran koulun haastateltavat ottavat tämän esille ja toivovat, että kokouksia alettaisiin taas järjestää säännöllisemmin. Haastateltavat esimerkiksi kertovat, että aluksi molempien koulujen henkilökunnat olivat samassa koulukuvassa, mutta nyt koulut eivät edes

tiedä, milloin toisen koulun kuvauspäivä on. Koulujen henkilökunnat tulevat kyllä toimeen, mutta erityisesti Hinthaaran koulussa koetaan, että yhteistyö ei ole niin aktiivista kuin tahdottaisiin.

Tehty yhteistyö on ollut hyvää, muttei täysin ongelmattonta. Toimintatapojen on koettu välillä törmäävän, mihin epäillään vaikuttavan esimerkiksi koulujen kokoerot. Myös yhteenmuuttoon liittyneiden vahvojen tunnelatausten koetaan vaikuttaneen yhteistyöhön. Tiedonkulun pitäminen sujuvana on lisäksi koettu haastavaksi: koulut eivät kovin hyvin tiedä, mitä toisessa koulussa ja sen arjessa tapahtuu. Hinthaaran koulun haastateltavat ovat myös kokeneet Hindhår skolan henkilökunnan vaihtuvuuden vaikuttaneen siihen, että pidemmän aikavälin yhteistyötä on tähän mennessä ollut hankalampi muodostaa: yhteistyö pitää aina aloittaa alusta.

Yhteisistä välituntivalvonnoista on sekä hyviä että ongelmallisia kokemuksia. Yhteinen välituntivalvonta mahdollistaa sen, että välitunneille saadaan enemmän henkilökuntaa kuin muuten saataisiin. Molemmista kouluista välituntia valvoo kaksi aikuista. Tämä on kuitenkin tuonut välituntivalvonnoissa helpotusta vain Hinthaaran koulun henkilökunnalle. Hinthaaran koulun henkilökunnalle välituntivuoroja tulee vähemmän kuin aiemmin, mutta Hindhår skolan henkilökunnalla välituntivuoroja on vastaavasti enemmän. Välituntivalvonnassa on tullut vastaan myös se, että koulujen opettajat eivät ole toimineet samoilla säännöillä, eikä kurinpidosta ole ollut yhteistä näkemystä. Tätä pyritään kuitenkin juuri haastatteluajankohtana parantamaan ja aiheesta ollaan järjestämässä yhteinen opettajainkokous. Toisaalta haastateltavat ovat kokeneet erityisen mielekkääksi sen, että he tutustuvat myös toisen koulun oppilaisiin. Esimerkiksi Hinthaaran koulun opettajat kertovat, että Hindhår skolan oppilaat saattavat välillä pilke silmäkulmassa kokeilla, ymmärtävätkö Hinthaaran koulun välituntivalvojat ruotsia. Aluksi toisen koulun oppilaat saattoivat suhtautua toisen koulun aikuisiin niin, etteivät uskoneet heitä, koska he eivät olleet oman koulun väkeä. Tällaista rajaa ei kuitenkaan enää ole. Ennen muuttoa oli pohdittu myös eriaikaisia välitunteja, mikä oli ollut erityisesti uuden Hindhår skolan toiveena. Aihe nousee haastateltavien mukaan välillä esille esimerkiksi kun pohditaan, miten estää eri koulujen oppilaiden välisiä riitoja. Osa haastateltavista toivoo periaatteellista keskustelua siitä, palvelevatko yhteiset välitunnit järjestelynä tarkoitustaan, kun esimerkiksi jalkapallokentästä tulee paljon riitoja.

Haastatteluissa käy myös ilmi, että yhteistyön puitteet voisivat olla paremmat: kunnan taholta kouluille voitaisiin antaa suunnittelu-aikaa esimerkiksi antamalla kouluille yhteinen VESO-päivä (Virkaehtosopimuksen mukainen koulutus). Tällä hetkellä koetaan, että yhteistyön tekemistä ei ole huomioitu henkilökuntien työnkuvassa ja työtunneissa vaan siihen käytettävät tunnit on otettava

jostain muualta. Tiedonkulkua ja yhteisen organisoinnin helpottamista koskien pohditaan, voisiko kouluilla olla jopa enemmän yhteistä hallintoa. Haastateltavat mieltivät myös, voisiko kouluilla olla jonkun verran yhteistä budjettia, koska erilliset budjetit ovat tuoneet haasteita yhteistyöhön yhteisissä tiloissa ja niiden tarvikehankinnoissa. Jossain vaiheessa sivistyskeskus oli saanut rahaa myös yhteistyöhön Kullon sivistyskeskuksen kanssa, mutta rahoituksen loputtua yhteistyö on ollut vähäisempää. Haastateltavat kaipaivat myös enemmän yhteistä “luonnollista” olemista toisen koulun henkilökunnan kesken, kuten myös opettajainhuonetta koskevassa luvussa todetaan. Kuitenkin samaan aikaan todetaan, että koulun arki on niin hektistä, ettei siinä ehdi viettää aikaa edes oman koulun henkilökunnan kanssa. Kouluissa on alusta asti suunniteltu yhteistyötä. Haastateltavilla on kuitenkin erilaisia kokemuksia ja toiveita yhteistyöstä, eivätkä yhteistyön tavoitteet ole täysin selvät, vaikka niitä pohditaankin. Jokaisella haastateltavallamme on halu yhteiseen tekemiseen ja koulujen henkilökuntien välillä koetaan olevan hyvät välit.

Oppilaiden välinen yhteistyö

Käytännöt

Oppilaiden suurin yhteistyön muoto on VERSO-vertaissovittelu, jota on esitelty aiemmin. Molempien koulujen koulutetut VERSO-oppilaat toimivat yhteistyössä ja VERSO-oppilailla on myös esimerkiksi yhteisiä kokouksia. Oppilaat ovat työssä hyvin aktiivisia. Lisäksi haastatteluajankohtana Hindhår skolassa on organisoitumassa oppilaskunnan hallitus, joka alkaa tehdä yhteistyötä Hinthaaran koulun oppilaskunnan hallituksen kanssa.

Kokemukset

VERSO-yhteistyö on toiminut hyvin ja se on edesauttanut sitä, että oppilailla vähemmän niin koulujen sisäisiä kuin välisiä kiistoja. Eri koulujen oppilaat ovat myös tutustuneet toisiinsa ja toisen koulun arkeen.

2.6 LUKUJÄRJESTYKSEN ULKOPUOLELLA

Vapaa-aika. Eri koulujen lapset ovat jonkun verran tekemisissä kylän urheiluharrastuksissa, kuten sählyssä ja jalkapallossa, joita järjestetään myös kaksikielisesti. Lapset ovat myös naapureita, kotoisin samoista kylistä ja ovat voineet tuntea toisensa jo kauan. Osa lapsista on ystäviä yli koulurajojen.

Koulukuljetukset. Molempien koulujen oppilaat tulevat kouluun samolla takseilla ja busseilla. Haastateltavat eivät kuitenkaan tiedä, missä määrin lapset juttelevat yhdessä yhteisillä koulumatkoilla.

Vanhempainyhdistykset. Vanhempainyhdistyksissä on alkanut yhteistyö ainakin puheenjohtajatasolla. Tällä hetkellä hem och skolan puheenjohtaja on suomenkielinen ja vanhempainyhdistyksillä on halu yhteistyöhön. He ovat järjestäneet tähän mennessä esimerkiksi diskon ja saadut rahat on käytetty koulun hankintoihin kuten palloihin ja xylitol-pastilleihin.

Diskot. Ennen vanhempainyhdistysten yhteisesti järjestämää diskoa, on toinen vanhempainyhdistys järjestänyt diskoja, jonne on kutsuttu molempien koulujen oppilaat. Kuitenkaan toisesta koulusta ei ole ollut paljon osallistujia. Yhteisessäkin diskossa oppilaat ovat hieman ujoja toisiaan kohtaan, eivätkä esimerkiksi tanssi yhdessä.

Iltapäiväkerho. Kouluilla on kaksikielinen iltapäiväkerho, jossa oppilaat ovat yhdessä. Iltapäiväkerhossa on lähinnä ensimmäisen ja toisen luokan oppilaita. Lapsia on 27, joista seitsemän on ruotsinkielisen koulun oppilaita. Kerhossa puhutaan lähinnä suomea. Ruotsinkieliset lapset voivat puhua ruotsia ja ohjaajat voivat kääntää ohjeita suomesta ruotsiksi, jos lapsi ei esimerkiksi ymmärrä ohjetta. Usein ruotsinkieliset lapset myös puhuvat ohjaajille ruotsia ja ohjaajat vastaavat suomeksi. Osa ruotsinkielisten oppilaiden vanhemmista ovat toivoneet, että ohjaajat toimivat näin, jotta lasten suomenkieli vahvistuu. Ruotsinkieliset lapset ovatkin ohjaajan mukaan rohkaistuneet suomenkielen käytössä. Suomenkieliset lapset eivät puhu kerhossa ruotsia. Iltapäiväkerhon tavaroista pelit ja kirjat ovat lähinnä suomeksi. Kaikki lapset ovat yhdessä kerhon ohjatussa toiminnassa. Kun lapset leikkivät vapaasti, ovat he harvemmin yhdessä yli koulu- ja kielirajojen. Ohjaajan mukaan nuorimmilla ei ole kovin vahvoja me-he-jaotteluja, mutta vanhemmilla oppilailla jonkin verran.

2.7 OPPILAIDEN SUHTEET

Oppilaiden väliset suhteet ovat kiinnostavat, sillä osa koulujen oppilaista saattaa tuntea vapaa-ajalla toisiaan hyvinkin yli kielirajojen, mutta koulussa oppilaat ovat erillään. Moikkaaminenkin saattaa olla pienien salaisten eleiden antamista. On myös kiinnostavaa, että vaikka yhteistyötä on yritetty

tehdä paljon, eri koulujen oppilaat ovat kuitenkin hyvin erillään. Koulussa ollaan nykyään sopusoinnussa, mutta eri koulujen oppilaat eivät silti sekoitu keskenään.

Kuvailu

Eri koulujen oppilaat eivät ole juurikaan koulussa tekemisissä toistensa kanssa elleivät aikuiset ohjaa heitä toimimaan yhdessä. Oppilaiden välejä kuvataan esimerkiksi sanavalinnoin “lapset tottuneet toisiinsa”, “sietävät toisiaan”, “tulevat toimeen”, “ingen strid eller bråk”. Välitunneilla lapset oleskelevat ympäri pihan, eivätkä tilat jakaudu kieliryhmien kesken. Kuitenkin oppilaat leikkivät vain omissa porukoissaan, yleensä oman luokkansa oppilaiden kanssa. Joskus eri koulujen oppilaat ovat saattaneet pelata jalkapalloa yhdessä. Aluksi kieliryhmien välillä oli paljon riitoja. Nykyään lähes ainoat riidat koskevat jalkapallokentän jakamista. Jos riitaa tulee eri koulujen oppilaiden välille, paikalle tulevat VERSO-sovittelijaoppilaat molemmista kouluista.

Kouluissa ei ole selvää kuvaa siitä, minkälaisia suhteita he lapsille toivoisivat, eivätkä he ole keskustelleet tästä keskenään. Toisaalta haastateltavat tahtoisivat, että lapset alkaisivat toimia enemmän yhdessä ja tarkoituksena on, että koulu järjestää tapahtumia, joissa lapset unohtavat koulujen ja kielten väliset rajat. Joskus esimerkiksi VERSO-oppilaat ovat yrittäneet vetää leikkiprojektia, jossa eri koulujen oppilaat leikkisivät yhdessä. Alussa tehtiin johdonmukaista työtä sen eteen, etteivät lapset tee kieliryhmien välille eroa erilaisilla pilkkaamisilla kuten “svedutteluilla”, mikä onkin saatu loppumaan. Tärkeäksi nähdään myös, että aikuiset tekevät koulussa yhteistyötä ja näyttävät mallia oppilaille. Toisaalta kuitenkin pohditaan, missä määrin lasten edes tarvitsee sekoittua, onhan tavallista että koulussa ollaan vain omien luokkalaisten kanssa - luokat eivät sekoitu juuri keskenään koulujen sisälläkään. Joidenkin haastateltavien mielestä koulujen välitunnitkin ovat niin lyhyitä, ettei niillä ehdi paljon ottamaan kontaktia muihin kuin omiin luokkalaisiin. Tärkeimmäksi nähdään se, että oppilaat ovat sovussa. Myös pelkän toisen kielen kuulemisen ja läsnäolon pohditaan mahdollisesti tuottavan yhteisyyden kokemuksesta, vaikeivat lapset olekaan yhdessä. Haastateltavat kuitenkin myös miettivät, että koulut voisivat perehtyä siihen, miksi hyvätkin ystävykset ovat koulussa täysin erillään, vaikka välitunnit ovat yhteisiä.

2.8 PÄIVÄKODISTA KOULUUN

Oppilaat tulevat nykyään yleensä samassa rakennuksessa toimivasta Hinthaaran päiväkodistä, jossa he ovat tottuneet siihen, että suomenkielinen- ja ruotsinkielinen puoli toimivat samassa rakennuksessa. Päiväkodissa on nykyään eroteltu kieliryhmät. Jotkut haastateltavat pohtivat,

voisivatko kieliryhmät olla yhdessä ja oppia molempia kieliä. He pohtivat, voisivatko yhteiset ryhmät helpottaa kouluun siirtymistä ja vähentää konflikteja kieliryhmien välillä. Haastateltavat ovat huomanneet, että on hyvä, että oppilaat ovat jo päiväkodissa tottuneet yhteiseen toimintaan. Koulujen yhteisellä alkutaipaleella oli paljon riitoja kieliryhmien välillä, kuten aiemmin on kuvattu, mutta oppilaiden tullessa sivistyskeskuksen päiväkodista, on yhteiselo oppilaiden välillä ollut selvästi helpompaa. Päiväkodin esikoulut ovat myös kielellisesti erillään (myös eri tiloissa). Suomenkielisestä esikouluryhmästä mennään Hinthaaran kouluun ja ruotsinkielisestä Hindhår skolaan. Jo esikoulussa käytännössä valitaan kumpaan kouluun mennään.

2.9 KIELI

Kieli ei tematisoidu haastatteluissa juurikaan. Kieleen viitataan ennen kaikkea tehden erotteluja suomenkielisen koulun ja ruotsinkielisen koulun välille, mutta kieltä itseään ei juuri lähdetä tematisoimaan - muut seikat painottuvat haastatteluissa paljon enemmän.

(Vähäisiä) kielellisiä kohtaamisia

Hinthaaran koulun ja Hindhår skolan oppilaat ovat vain vähän keskenään tekemisissä. Suuri osa Hindhår skolan oppilasta puhuu myös suomea ja esimerkiksi välitunneilla Hindhår skolan oppilaat saattavat tulla suomeksi selvittämään tilanteita Hinthaaran koulun välituntivalvojan kanssa. Hinthaaran koulun oppilaista suuri osa ei osaa ollenkaan ruotsia, mutta jotkut oppilaat ovat kaksikielisiä. Hinthaaran koulun haastateltavien mukaan ei voi olettaakaan, että Hinthaaran koulun oppilaat osaisivat ruotsia. Joskus Hinthaaran koulun kaksikieliset oppilaat ovat toimineet tulkkeina erilaisissa tilanteissa. Yhteisissä tapahtumissa lapset puhuvat usein yhdessä suomenkieltä, mutta haastateltavista kukaan ei pidä tätä ongelmana.

Henkilökunnan välisessä yhteistyössä tavoitteena on, että jokainen voi puhua omaa äidinkieltään. Kääntöpuolena pidetään sitä, että kaikki eivät välttämättä ymmärrä tällöin toisiaan. Käytännössä kokouksissa on puhuttu paljon suomea, koska Hinthaaran koulu on niin paljon suurempi kuin Hindhår skola, että tämä on koettu kätevämmäksi. Lisäksi Hindhår skolan henkilökunnan on helpompi vaihtaa suomeen kuin Hinthaaran koulun henkilökunnan ruotsiin. Kokouksissa puhutaan edelleen kuitenkin osittain molemmilla kielillä.

Välituntivalvonnassa on tarkoitus, että aikuinen puhuu lapsen äidinkieltä, mutta kuitenkin sillä kielellä millä pystyvät. Välillä joku oppilas on saattanut tulla tilanteeseen tulkkamaan. Hindhår skolan rehtori kertoo puhuvansa Hinthaaran oppilaille yleensä suomea, koska on huomannut, että Hinthaaran koulun oppilaat lähestyvät häntä helpommin huomattuaan, että hän puhuu myös suomea. Rehtori ottaa mielummin hyvän kontaktin lapsiin heidän omalla kielellään kuin puhuu kieltä, jota lapset eivät osaa.

Hindhår skolan oppilaat puhuvat välillä myös keskenään suomea sekä myös sekoittavat suomea ja ruotsia. Hindhår skolan opettajat puhuvat Hindhår skolan oppilaille pelkkää ruotsia.

Kielen oppiminen ja opettaminen

Haastateltavat eivät mainitse yhteisten tilojen vaikuttaneen oppilaiden kielitaitoon. Hinthaaran koulussa lähes puolet valitsee neljännellä luokalla A2-ruotsin ja päiväkodin ruotsinkielisten ryhmien kanssa on tehty jonkinlaista yhteistyötä. Haastateltavat kokevat, että koulut voisivat hyödyntää toisiaan tässä kielen oppimisessa ja opetuksessa enemmän. Osa haastateltavista toteaa, että kaksi kieltä voisi nähdä rikkautena ja oppilaat voisivat oppia toista kieltä “kuin varkain”. Hinthaaran koulun henkilökunta on myös tullut puhuneeksi ruotsia enemmän kuin ennen yhteen muuttoa.

Kouluissa ei pelätä ruotsinkielen heikentymistä

Haastatteluissa ei esitetä huolta ruotsinkielen heikentymisestä. Ruotsinkielisten oppilaiden kielenkäytön kuvataan olevan samanlaista kuin muissakin ruotsinkielisissä kouluissa. Luokassa ja opettajille puhutaan ruotsia, mutta joskus oppilaat saattavat puhua keskenään myös suomea. Hindhår skolan haastatteluissa todetaan, että näissä järjestelyissä on oltava kuitenkin tarkkana, jotta pidetään kiinni myös oppilaiden ruotsinkielisestä identiteetistä ja kiinnitetään huomiota ruotsinkielisen identiteetin vahvistumiseen.

2.10 MIELIPITEITÄ YHTEISTEN TILOJEN JAKAMISESTA

Hyvät puolet

Haastateltavien mielestä on hyvä idea, että koulut sijaitsevat samassa rakennuksessa. Hyvinä puolina nähdään tilojen tehokas käyttö sekä kielellinen ja kulttuurinen rikkaus. Tilojen jakaminen

mahdollistaa osan mielestä sen, että pieniä kouluja ei tarvitse lakkauttaa ja kouluja yhdistellä suuriksi kouluiksi. Ruokahuollon ja erilaisten aineluokkien jakaminen mahdollistaa haastateltavien näkemysten mukaan järkevän resurssien käytön. Hyvänä puolena nähdään myös se, että ruotsin- ja suomenkieliset oppilaat ovat samassa rakennuksessa, eivätkä täysin erillisissä rakennuksissa matkan päässä toisistaan. Kaksi kieltä nähdään rikkautena ja mahdollisuutena: esimerkiksi suomenkielisten oppilaiden katsotaan voivan oppia ruotsinkieltä huomaamattaan. Myös suomenkieliseen ja ruotsinkieliseen kulttuuriin tutustuminen nähdään hyvänä asiana: Hindhår skola ja Hinthaaran koulu voivat opettaa ja syventää toisilleen yhteistä ja erillistä kulttuuriperintöä. Esimerkiksi ruotsinkieliset oppilaat ovat tutustuneet enemmän Kalevalaan Hinthaaran koulun järjestämien Kalevalanpäiväjuhlien myötä. Yhteiset tilat nähdään hyvänä erityisesti oppilaiden näkökulmasta, mutta myös opettajat ovat oppineet uutta yhteisten vuosien aikana.

Huonot puolet

Tilojen jakaminen nähdään työläämpänä ja raskaampana kuin se, että yksi koulu toimii yksissä tiloissa. Kahdessa koulussa on kaksi eri hallintoa joiden tulee organisoida asioita keskenään, eivätkä arjen järjestelyt ole aina sujuvia, koska tiloista on neuvoteltava useiden tahojen kanssa (myös päiväkodin kanssa). Välillä joudutaan pettymään, kun toivotut järjestelyt eivät onnistukaan. Pienemmät yksiköt voivat olla helpompia työntekijöille. Informaation kulku ja päätöksentekoprosessit tuntuvat välillä kestävän kauan. Myös kahden eri koulun käytäntöjen sovittaminen yhteen on haastateltavista tuntunut välillä hankalalta. Koulut ovat esimerkiksi työstäneet yhteisiä sääntöjä sekä sitä, minkälaisia yhteiset käytännöt sääntöjen kanssa voisivat olla. Koulut ovat pitäneet asiasta yhteisiä opettajainkokouksia ja pyrkineet yhdessä ratkaisemaan asiaa, mutta prosessi ei ole ollut yksinkertainen, sillä käytännöt ovat olleet erilaisia. Jotkut haastateltavat kuvasivat ilmiötä toimintakulttuurien eroavaisuuksiksi.

Mitä tämä vaatii?

Osa haastateltavista näkee, että tilojen jakaminen onnistuu parhaiten, kun suurin osa suhtautuu yhteenmuuttoon suopeasti eikä kouluissa ole sellaista tunnetta, että yhteenmuuttoon olisi pakotettu. Yhteenmuuttoon pakottamista ei nähdä hyvänä ideana, vaan yhteenmuuton ajatuksen olisi hyvä tulla myös kouluilta itseltään. Haastatteluissa käy ilmi, että ratkaisut myös henkilöityvät vahvasti: koulujen ja kuntien päättäjien omat positiiviset asenteet suhteessa tilojen jakamiseen sekä kosketus molempiin kieliin ovat vaikuttaneet esimerkiksi Hinthaaran sivistyskeskuksen syntyyn vahvasti.

Toisille henkilöille ei olisi välttämättä tullut mieleenkään sijoittaa uutta Hindhår skolaa samaan rakennukseen suomenkielisen koulun kanssa.

Kehittäminen

Haastateltavien mielestä kehittämistä olisi ainakin rakennusten suunnitteluvaiheessa, koulujen resurssien jaossa, hallinnossa sekä työyhteisöjen yhteen asettumisen tukemisessa. Osa toivoisi, että rakennusten suunnitteluvaiheessa tehtäisiin enemmän yhteistyötä opettajien kanssa. Lisäksi sivistyskeskuksen ympärillä olevaa infrastruktuuria kuten parkkipaikkoja, liikennettä ja bussien kulkua tulisi pohtia rakennusvaiheessa käytännöllisesti: useat oppilaat ja päiväkotilapset tulevat nyt erilaisin kyydein samaan aikaan sivistyskeskukselle, mutta tätä ei ole huomioitu parkkipaikkojen koossa tai liikenneväylissä. Suunnitteluvaiheessa pitäisi myös miettiä resurssien jakoa. Osa haastateltavista esimerkiksi katsoo, että Hinthaaran koulun välineistöä olisi pitänyt uusida Hindhår skolan saadessa muuton yhteydessä uudet laitteet. Resurssien suunnittelulla ja Hinthaaran koulun huomioimisella olisi voitu välttyä epäoikeudenmukaisuuden kokemuksilta ja koulujen vastakkainasetteluilta.

Resurssien jako tematisoitui erityisesti Hinthaaran koulun haastatteluissa. Resurssien koetaan jakautuvan epätasaisesti koulujen välillä. Kouluilla on omat budjetit, mutta niiden ei koeta olevan oikeudenmukaisia suomenkielisten ja ruotsinkielisten oppilaiden kesken. Osa Hinthaaran koulun haastateltavista toivoisi jopa lakiin muutosta niin, että kouluilla voisi olla yhteinen talous. Resursseja voisi myös käyttää hyväksi koulujen kesken enemmän esimerkiksi käyttämällä yhteisiä sijaisia ja osittain opettajiakin. Osa haastateltavista toivoi ainakin jonkun verran yhteistä rahaa, jotta yhteisten hankintojen tekemisestä tulisi yksinkertaisempaa.

Hallinto koettiin haastatteluissa työlääksi. Osa Hinthaaran koulun haastateltavista toivoi kouluille jopa yhteistä rehtoria ja he toivoivat kouluista enemmän yhtä yhteistä koulua. Yksi koulu ja yksi hallinto ajateltiin muun muassa helpompana ja jouhevampana kuin nykyinen muoto. Tällainen ratkaisu vaatisi kuitenkin lakimuutoksia. Haastateltavat toivoivat myös, että työnkuvissa otettaisiin huomioon yhteistyön suunnittelu ja tekeminen ja sille varattaisiin aikaa. Nyt yhteistyö on otettava pois muusta ajasta. Esimerkiksi kaupunki voisi tukea antamalla yhteisen VESO-päivän kouluille.

Osa haastateltavista koki, että yhteenmuuton tilanteessa olisi voitu suunnitella tarkemmin sitä, miten henkilökunnat asettuvat yhteen. Osan mielestä henkilökuntien kesken on nyt jäänyt asioita

puhumatta auki. Haastatteluissa ehdotetaan, että yhdistymiseen voisi ottaa oppia firmojen yhdistymisistä ja tehdystä tutkimuksesta. Lisäksi kunnalta olisi tarvittu rahallista tukea yhteistyöhön myös muuton jälkeen, eikä vain sitä ennen.

Miten yhteiset tilat tekevät Hinthaaran koulusta ja Hindhår skolasta erilaisia muihin suomenkielisiin/ruotsinkielisiin kouluihin nähden?

Haastateltavat eivät näe kouluillaan oikeastaan eroa alueen muihin kouluihin. Hindhår skolan haastatteluissa kerrotaan, että esimerkiksi kielenkäyttö muissa ruotsinkielisissä kouluissa on samanlaista. Vaikka tilojen jakaminen nähdään siis mahdollisuutena ja rikkautena, sen ei samaan aikaan katsota tekevän kouluista erilaisia muihin kouluihin nähden.

2.11 TULEVAISUUS

Koulujen yhteinen tulevaisuus nähdään hyvänä. Haastatteluajankohtana moni tilajärjestely on väliaikainen, koska tiloja ollaan järjestämässä uudelleen. Päiväkoti on muuttamassa sivistyskeskuksesta pois ja tilat remontoidaan Hinthaaran koulun käyttöön. Tämän nähdään helpottavan tämän hetkistä tilannetta. Alue kuitenkin kehittyy koko ajan, eikä kukaan tiedä, minkälaisia tarpeita kouluilla on esimerkiksi kymmenen vuoden kuluttua. Porvoon suomenkielisen ja ruotsinkielisen koulutoimen yhteistyö on tiivistynyt ja tämän nähdään mahdollistavan paremman tuen kouluille.

Yhteistyön uskotaan kehittyvän koko ajan. Esimerkiksi opetuksellinen yhteistyö nähdään mahdolliseksi tulevaisuudessa, jos sitä tahdotaan. Osa haastateltavista uskookin, että yhteistyötä tulee olemaan. Haastateltavat toivovat lisää yhteistyötä ja osa toivoo myös periaatteellisia keskusteluja siitä, minkälaisia tavoitteita kouluilla on ja minkälaisiksi koulut toivovat esimerkiksi lasten suhteiden muotoutuvan.

Haastatteluissa tulee esille erilaisia näkemyksiä siitä, minkälaisia kouluja ja yhteistyötä halutaan rakentaa. Jotkut kuvailevat toivovansa, että sivistyskeskus nähdään yhtenä kokonaisuutena, mutta kuitenkin siten, että myös oma koulu on yksi kokonaisuus. Joku taas puhuu yhdestä isosta koulusta. Joidenkin Hinthaaran koulun haastateltavien mukaan kieliryhmien mukaisesta jaottelusta voisi luopua jopa kokonaan. Yhteistyön nähdään vaativan resursseja, mutta sen nähdään myös voivan kasvaa moniin suuntiin. Jokainen haastateltava toivoo lisää yhteistyötä jatkossa.

2.12 SVENSK SAMMANFATTNING

I Borgå, med 31 procent svenskspråkiga i befolkningen, har man 30 års erfarenhet av gemensamma skolfastigheter. Både **Vårberga skola** och **Näse skola** har under många år inrymt såväl svenskspråkiga som finskspråkiga klasser. Elever från Vårberga skola kan gå i Vårberga eftis, som är ett tvåspråkigt eftis med elever från, förutom den svenskspråkiga skolan, även från finskspråkiga klasser och från språkbudsklasser. I dag heter den finska skolan **Kevätkummun koulu**.

I Borgå finns även de tvåspråkiga skolfastigheterna **Kullo skola/Kulloon koulu** och **Hindhår skola/Hinthaaran koulu**. I den här rapporten har vi besökt och intervjuat lärare och rektor vid **Hindhår skola** och **Hinthaaran koulu**. Vi har också besökt den gemensamma eftisverksamheten vid skolorna. I den här korta sammanfattningen på svenska lyfts de ur projektets perspektiv viktigaste särdragen för skolorna fram.

Bakgrund

Hindhår skola delar sedan år 2008 byggnad med den finskspråkiga Hinthaaran koulu, med cirka 180 elever. Samtidigt med samlokaliseringen slogs den svenskspråkiga Veekoski skola ihop med Hindhår skola, som flyttade till ett nybyggt skolhus i anslutning till Hinthaaran koulu. Utöver skolorna finns i samma byggnader också ett tvåspråkigt daghem, som 2013 är på väg att flytta ut.

Samlokaliseringen av skolorna, som genomfördes med en snabb tidtabell, väckte mycket debatt, och också ett betydande motstånd. En viktig del av detta motstånd handlade om att vilja bevara båda byskolorna, men också mötet mellan finska och svenska i skolan skapade diskussion. Frågan om byskolornas bevarande dominerade den första tiden tillsammans mer än mötet mellan den finska och svenska skolan. Från Hinthaaran koulus sida upplevde man också att den nya Hindhår skola fick oproportionerligt stora resurser i jämförelse med den egna skolan. Fem år efter flytten pågår fortfarande ett arbete med att hitta och utveckla fungerande samarbetsformer.

Från lärarnas sida var man, särskilt i Hinthaaran koulu, positivt inställda till samlokaliseringen. Bägge skolornas föräldrar var inledningsvis skeptiska, vilket också avspeglade sig i elevernas förhållningssätt. Till exempel fanns konflikter om skolgården och dess utnyttjande. Nu har de attityderna förändrats, och både föräldrar och elever är i huvudsak positiva.

Lokaler

Skolorna fungerar i varsin del av en gemensam byggnad. Skolorna har egna ingångar och egna lärarrum, men gemensam matsal och gymnastiksal. Elever får inte utan lärares sällskap gå inomhus från den ena skolan till den andra, eftersom den korridor som förbinder skolorna är smal och går förbi lärarrummen. Klassrummen för slöjd och musik, och ett utrymme för specialundervisning

delas av båda skolorna. I övrigt sker undervisningen i huvudsak i skolornas egna klassrum. Skolgården är gemensam och rasttiderna är gemensamma. I matsalen finns egna platser för skolornas klasser, men de är inte uppdelade enligt språk.

Samarbete

Samlokaliseringen av skolorna har ända sedan planeringsskedet drivits av mål för samarbete mellan skolorna. Skolorna har ingen gemensam reguljär undervisning. Det har funnits projekt för att öka samarbetet, men i minskande grad. Diskussioner pågår om eventuellt kommande samarbete kring undervisningen i svenska och finska, och också andra former för samarbete diskuteras. Läsåret börjar med en gemensam samling för båda skolorna. jul, Lucia och vissa idrottsevenemang görs i visst samarbete, som fortfarande är under utveckling. En modell för elev-medling (VERSO) används helt gemensamt och över språkgränserna, med mycket positiva erfarenheter. Skolorna delar också på rastövervakningen. Efter en inledande period av ökat samarbete har samarbetet mellan lärarna från de två skolorna minskat snabbt. Särskilt från Hinthaaran koulu efterlyser man mera samarbete. De intervjuade ser ett behov av att diskutera gemensamma regler för rasterna. Man efterlyser också mera stöd från kommunen.

Utöver VERSO har eleverna ingen gemensam undervisning. På rasterna är man på samma skolgård, men umgås inom den egna skolans kamratgrupper. I början av samarbetet fanns konflikter mellan skolornas elever, men nu rör de få gräl som uppstår nästan enbart utnyttjandet av skolgårdens fotbollsplan.

Språk

Språket som sådant togs i mycket liten utsträckning upp i intervjuerna. Eftersom eleverna kommer i så lite kontakt med varandra uppstår ingen diskussion om vilket språk man där skall använda. De gånger man gör något tillsammans är umgängesspråket för eleverna finska. Lärarna har haft som sin målsättning att man skall få prata sitt eget språk. I praktiken pratar man dock de gånger man möts oftast finska. Trots att alla elever i Hindhår skola läser finska, och cirka hälften av Hinthaaran koulus elever väljer finska som så kallat A2-språk i år 4 så finns inget samarbete kring språkundervisningen mellan skolorna.

Framtidsperspektiv

I huvudsak ställer man sig i alla intervjuer positiva till samlokaliseringen. För att bättre kunna dra nytta av den önskar man att vissa saker skulle åtgärdas. Detta gäller fördelningen av resurser, där vissa lärare upplever att det finns en orättvisa mellan skolorna. Den delade administrationen upplevs också som ett hinder för samarbete. Man efterlyser också stöd från kommunen för att kunna utveckla det samarbete som man uppskattar och vill ha mera av.

LÄHTEET

Hämäläinen, Jyrki. Kylärakenteesta päättäminen yli vaalien. Uusimaa 10.10.2012.

<http://www.uusimaa.fi/artikkeli/157718-kylarakenteesta-paattaminen-yli-vaalien>

(luettu 20.3.2013)

Porvoo. Grundläggande utbildning.

http://www.porvoo.fi/se/service/undervisning_och_utbildning/grundlaggande_utbildning

(luettu 20.3.2013)

Porvoo. Kunnalliset päiväkodit. <https://www.porvoo.fi/index.php?mid=1162> (luettu 20.3.2013)

Porvoo. Kylät kertovat Hinthaarassa.

http://www.porvoo.fi/easydata/customers/porvoo2/files/muut_liitetiedostot/rakentaminen_ja_kaavoitus/kaavoitus/projektit/kylat_kertovat_22032012hinthaarassa_pienennetty.pdf

(luettu 20.3.2013)

Porvoo. Oppilasennusteet.

http://www.porvoo.fi/easydata/customers/porvoo2/files/Tiedotteet_2009/liite5_oppilasennusteet_160909.pdf

(luettu 20.3.2013)

Porvoo. Porvoo-tietoa. <http://www.porvoo.fi/fi/porvoo-tietoa>

(luettu 20.3.2013)

3. VENDLASKOLAN JA SYRJÄLÄN KOULU, NURMIJÄRVI

Syrjälän koulu ja Vendlaskolan ovat Nurmijärven kunnassa sijaitsevia alakouluja, jotka ovat jakaneet tilat vuodesta 2004. Syrjälän koulu on suomenkielinen koulu, joka on perustettu vuonna 1989. Koulussa on nykyään 12 perusopetusryhmää, noin 250 oppilasta, sekä yhteensä 14 opettajaa ja kolme koulunkäyntiavustajaa. Vendlaskolan on ruotsinkielinen koulu, joka on perustettu vuonna 2004. Koulu on 50 oppilaan koulu, jossa on kolme opetusryhmää, kolme luokanopettajaa, yksi resurssiopettaja, yksi tuntiopettaja ja yksi koulunkäyntiavustaja. Vendlaskolanin oppilaat tulevat ympäri Nurmijärven kuntaa. Kouluilla on yhteinen koulukuraattori, terveydenhoitaja, siivoajat, ruokalan henkilökunta ja koulusihteeri. Syrjälän koulun välittömässä läheisyydessä toimii suomenkielinen Syrjälän päiväkoti. Pienen matkan päässä kouluista toimii ruotsinkielinen päiväkoti Äppelgården. Suurin osa Vendlaskolanin oppilaista ovat kaksikielisiä (suomi ja ruotsi) ja suurin osa on MoFi-opetuksessa. Suurimmalla osalla oppilaista suomen kieli on todella vahva, toisinaan jopa vahvempi kuin ruotsi. Suurin osa kunnan kaksikielisistä oppilaista tulee Vendlaskolaniin, pari oppilasta on vaihtanut Vendlaskolanista suomenkieliseen kouluun.

3.1 HAASTATTELUT

Syrjälän koulussa ryhmähaastatteluun osallistui koulun rehtorin sijainen ja yksi opettaja. Lisäksi haastattelimme yksin yhtä opettajaa. Rehtorin sijainen on työskennellyt opettajana Syrjälän koulussa vuodesta 1997 ja rehtorin sijaisena syyslukukauden 2012. Toinen opettajista työskentelee koulussa kuudetta vuotta ja toinen toista vuotta. Vendlaskolanissa haastattelimme toista vuotta työskentelevää rehtoria, joka on kuitenkin työskennellyt opettajana koulussa sen perustamisesta asti. Teimme myös kahden opettajan ryhmähaastattelun, jossa haastattelimme koulussa viidettä vuotta työskentelevää opettajaa sekä haastattelusyksynä aloittanutta opettajaa. Lisäksi keskustelimme lyhyesti koulussa työskentelevän koulunkäyntiavustajan kanssa.

3.2 KONTEKSTI

Nurmijärven kunnassa on 40 000 asukasta, joista reilu prosentti ruotsinkielisiä (Nurmijärvi. Tietoa kunnasta). Vendlaskolan perustettiin vuonna 2004 ja se on ensimmäinen ruotsinkielinen koulu Nurmijärvellä. Ruotsinkielisen koulun perustamisesta oli puhuttu Nurmijärvellä jo pitkään. Ruotsinkieliset vanhemmat toimivat hyvin aktiivisesti koulun perustamisen eteen. Ennen Vendlaskolania kunnan ruotsinkieliset oppilaat ovat käyneet Vantaalla Mårtendals skolaa.

Vendlaskolanilla ei ole vielä omaa pysyvää rakennusta, vaan se toimii parakissa Syrjälän koulun pihalla sekä viereisessä omakotitalossa. Lisäksi se käyttää joitain Syrjälän koulun tiloja. Haastatteluajankohtana Vendlaskolanin tulevaisuus oli edelleen auki.

Päiväkoti. Vendlaskolanin ja Syrjälän koulun oppilaat tulevat eri päiväkodeista, ennen kaikkea Syrjälän päiväkodista ja Daghemmet Äppelgårdenista. Päiväkodit ovat yksikielisiä. Esikoulut ovat päiväkotien yhteydessä..

Yläkoulut. Syrjälän koulun oppilaat lähtevät Isoniitun kouluun ja Vendlaskolan oppilaat Helsingeskolaaan (Vantaa) tai Högstadieskola Lönkaniin (Helsinki).

3.3 HISTORIA

Syyt yhteenmuuton taustalla

Yhteenmuutto tapahtui tilakysymysten takia. Taustalla ei ollut pedagogisia tavoitteita. 2000-luvun alussa kuntaan oli perusteilla ensimmäinen ruotsinkielinen koulu. Nurmijärven ruotsinkieliset oppilaat olivat aiemmin käyneet Mårtendals skola Vantaalla. Nurmijärvellä oli jo kauemmin toiminut ruotsinkielinen päiväkotia Äppelgården ja esikoulu. Nämä toimivat omissa tiloissaan, eivätkä jakaneet tiloja suomenkielisten päiväkotien kanssa.

Uudelle koululle piti saada tilat. Syrjälän koulun pihalle oli vuosituhannen vaihteessa tuotu parakkirakennus, koska heillä oli ollut pulaa tilasta. Lukuvuonna 2003-2004 osa oppilaista ja henkilökunnasta oli siirtynyt Syrjälän koulusta Harjulan kouluun, jolloin parakki ja myös joitain tiloja varsinaisesta koulurakennuksesta oli jäänyt tyhjilleen.. Vendlaskolan päätettiin sijoittaa Syrjälän koulun pihalla olleeseen parakkiin. Vendlaskolanille oli suunniteltu myös kokonaan uutta rakennusta, mutta ajatuksesta oli luovuttu ja Syrjälän koulun pihalla ollut parakki jäi ainoaksi vaihtoehdoksi.

Vendlaskolan asettui parakkiin ja jakoi muun muassa ruokalan ja pihaa Syrjälän koulun kanssa. Parakkirakennusta laajennettiin muutama vuosi sitten, siinä oli aluksi kaksi luokkaa, nyt niitä on neljä. Molempien koulujen oppilasmäärät ovat kasvavia. Vendlaskolanissa oli aluksi 12 oppilasta, nykyään heitä on 50. Koulussa on paikkoja noin 50-60 oppilaalle, kymmenelle oppilaalle per vuosikurssi. Vendlaskolanin oppilaat tulevat ympäri kuntaa.

Vendlaskolanin tulevaisuus on koko koulun olemassaolon ajan ollut epäselvä, mikä on vaikuttanut esimerkiksi siihen, miten yhteistyötä koulujen välillä on lähdetty järjestelemään.

Yhteenmuutto - miten tehtiin ja miten otettiin vastaan

Syrjälän koulun haastateltavamme eivät tienneet tai muistaneet tarkasti, miten yhteenmuuttoa koululla valmisteltiin. Asiasta tiedotettiin opettajainkokouksissa, sekä oppilaille ja vanhemmille. Koulun perustamisesta käytiin keskustelua myös lehdissä. Vendlaskolan ei suunnitellut sitä, minkälainen suhde Syrjälän kouluun rakennetaan: Vendlaskolanissa ei suunniteltu, minkälaista yhteistyötä Syrjälän koulun kanssa tehdään, eikä myöskään päätetty, että he pitäytyisivät erillään Syrjälän koulusta. Vendlaskolanin muuttaessa Syrjälän koulun yhteyteen, mietittiin myös yhteistyötä sekä tutustumista. Kuitenkaan ainakaan haastatteluissa ei käy ilmi, että yhteistyötä olisi alettu kovin järjestelmällisesti suunnittelemaan, vaikka sitä mietittiin ainakin Syrjälän koulun sisällä. Tiloihin asetettiin kiinnittämättä sen kummemmin pedagogista huomiota tilojen jakamiseen.

Vendlaskolanissa oli aluksi alle 20 oppilasta. Vantaan Martinlaaksossa aloittaneet oppilaat saivat valita, jatkavatko he Martinlaaksossa vai siirtyvätkö Vendlaskolaniin. Kun Vendlaskolan aloitti toimintansa, tuli koulun rehtori puhumaan koulusta Syrjälän koulun oppilaille ja henkilökunnalle. Syrjälän koululla pidettiin salitilaisuus, jossa Vendlaskolanin rehtori kertoi oppilaille muun muassa siitä, että heidän koulunsa oppilaat ja henkilökunta puhuvat ruotsia, mutta ymmärtävät myös suomea. Syrjälän koulussa tilaisuutta pidettiin hyvänä. Syrjälän koulussa oppilaat toisinaan kyselevät, miksi Vendlaskolan on heidän pihassaan ja miksi he puhuvat ruotsia. Haastateltavat kertovat käsitelleensä etenkin nuorimpien oppilaiden kanssa sitä, että Suomi on kaksikielinen maa. Osalle asia on ollut tuttu, mutta osalle ei. Joskus Syrjälän koulun oppilaille on pitänyt muistuttaa, että Vendlaskolaninkin oppilaat saavat käyttää samoja tiloja heidän kanssaan.

Syrjälän koulun opettajat kokivat Vendlaskolanin tulon isoksi asiaksi. Syrjälän koulun opettajia mietitytti etukäteen, miten yhteistyö lähtee käyntiin ja miten oppilaat otetaan vastaan. Opettajia pohditutti myös, mitä tilojen kuten ruokalan ja liikuntasalin jakaminen tulisi käytännössä tarkoittamaan: miten luokkien käyttö jakautuisi ja riittäisivätkö tunnit molemmille kouluille. Syrjälän koulun oppilaat olivat etukäteen kyselleet, pitääkö heidän puhua ruotsia Vendlaskolan oppilaille ja henkilökunnalle, vaikka eivät osaa. Syrjälän koulun vanhemmat eivät ole reagoineet Vendlaskolanin tuloon Syrjälän koulun yhteyteen. Erään haastateltavan mukaan voi olla, että Syrjälän koulun vanhemmat eivät edes miellä Vendlaskolanin tiloja osaksi kokonaisuutta.

Vendlaskolanin oppilaiden vanhemmat ovat hyvin kiinnostuneita koulun tulevaisuudesta ja ovat olleet aktiivisesti mukana, kun asiasta on keskusteltu ja edistetty. Vanhemmille sopii tilojen jakaminen suomenkielisen koulun kanssa, mutta he eivät ole myöskään toivoneet lisää tai vähemmän yhteistyötä. Vanhemmat ovat olleet tyytyväisiä, että oppilaat ovat koulussa joka tapauksessa hyvin ruotsinkielisessä ympäristössä. Koulujen vanhempainyhdistykset eivät ole olleet yhteistyössä keskenään.

3.4 YHTEISET TILAT JA YHTEINEN TOIMINTA NIISSÄ

Yleinen arkkitehtuuri

Syrjälän koulu ja Vendlaskolan sijaitsevat eri rakennuksissa ja jakavat ruokalan, teknisen työn luokan ja liikuntasalin. Ruokala, teknisen työn luokka ja liikuntasali sijaitsevat Syrjälän koulun tiloissa. Vendlaskolan sijaitsee parakissa Syrjälän koulun pihalla. Parakissa on 4 luokkaa sekä oma opettajainhuone. Lisäksi Vendlaskolanilla on käytössään omakotitalo Björkbacken koulunpihan laidalla. Björkbackenissa on Vendlaskolanin käsityötunnit ja iltapäiväkerho. Alunperin oli tarkoitus, että Vendlaskolan käyttäisi myös Syrjälän koulun käsityö- ja musiikkiluokkaa. Syrjälän koululla on kuitenkin niin paljon tunteja kyseisissä luokissa, että Vendlaskolan ei ole voinut käyttää niitä. Vendlaskolan hankkii siksi vähitellen parakkeihin tarvikkeita musiikkitunteja varten

Kouluilla on omat välituntialueet eri puolilla Syrjälän koulun rakennusta. Koulut kuitenkin jakavat Vendlaskolanin välituntialueen puolella olevan Kurre-kaukalon, jossa voi pelata esimerkiksi jalkapalloa. Koulun pihalla on haastatteluajankohtana iso remontti käynnissä. Yhteisen terveydenhoitajan huone sijaitsee Syrjälän koulun tiloissa. Yhteisissä tiloissa kaikki tekstit, kuten ruokalistat, julisteet ja ohjeet ovat suomeksi. Vendlaskolanin omissa tiloissa tekstit ovat ruotsiksi. Kuulutukset kuuluvat aina molemmissa kouluissa.

Yhteiset terveydenhoitaja, psykologi, kuraattori ja kanslisti

Kouluilla on yhteinen terveydenhoitaja, psykologi ja kuraattori. He ovat suomenkielisiä. Jos joku lapsi tarvitsee apua ruotsiksi, saavat he apua Folkhälsanilta. Tähän mennessä kenenkään ei kuitenkaan ole tarvinnut turvautua Folkhälsanin apuun. Terveydenhoitaja on koululla maanantaisin ja tiistaisin.

Lisäksi kouluilla on yhteinen kanslisti. Kanslisti on kolme päivää viikossa Syrjälän koulun käytössä, kaksi päivää Harjulan koulun käytössä ja Vendlaskolanin käytössä yhden tunnin, Vendlaskolanin rehtori on tehnyt nämä työt lähtökohtaisesti itse. Yleisesti yhteisestä henkilökunnasta on hyvät kokemukset.

Opetustilat

Koulut jakavat opetustiloista teknisen työn luokan ja liikuntasalin.

Ruokala, koulunpiha

Syrjälän koulun ja Vendlaskolanin oppilaat kohtaavat ruokalassa. Ruokalassa kaikki tekstit (kuten ruokalistat, julisteet, ruokalan säännöt) ovat suomeksi. Ruokalan nimi on myös suomenkielinen "Ravintola Tammenterho". Yhteisessä ruokalassa on ruokailuvuorot jokaiselle luokalle: ensin ruokailevat Syrjälän koulun ykköset, kakkoset ja toinen kolmosluokista. Tämän jälkeen tulevat Vendlaskolanin luokat, minkä jälkeen tulevat loput Syrjälän koulun luokista. Syrjälän koulun ja Vendlaskolanin oppilaat ruokailevat siis osin päällekkäin. Ruokalassa istutaan luokittain siellä missä on tilaa. Eri koulujen oppilaat eivät varsinaisesti ruokaile yhdessä. Oppilaille ei ole välipalaa ruokalassa, vaan välipalat tuodaan kotoa ja ne syödään luokissa.

Syrjälän koulu ja Vendlaskolan pitävät välitunnit yhtä aikaa, mutta kouluilla on omat välituntialueet eri puolilla Syrjälän koulun rakennusta. Lisäksi he jakavat Vendlaskolanin välituntialueen puolella olevan Syrjälän koulun vanhempain yhdistyksen hankkiman kaukalon. Syrjälän koulun oppilaista 2.-4.-luokkalaiset saavat käyttää kaukaloa välitunnilla klo 10 ja 5.-6. -luokkalaiset klo 12. Syrjälän koulussa on yhteisiä ulkoliikuntavälineitä, joita myös Vendlaskolanin oppilaat käyvät lainaamassa.

Henkilökunnan tilat

Molemmilla kouluilla on omat henkilökuntien tilat. Vendlaskolanin posti tulee Syrjälän koulun puolelle ja tämän takia Vendlaskolanin henkilökunta käy säännöllisesti Syrjälän koulun puolella. He eivät kuitenkaan yleensä jää Syrjälän koulun opettajainhuoneeseen viettämään aikaa. Vendlaskolanin rehtori käy paljon Syrjälän koulun opettajainhuoneessa ja Syrjälän koulun henkilökunta tuntee hänet hyvin. Syrjälän koulun opettajat oleskelevat harvoin Vendlaskolanin opettajainhuoneessa, mutta saattavat joskus käydä siellä kahvilla. Koulut ovat puhuneet siitä, että henkilökunnan jäsenet voisivat vieraila enemmänkin toistensa opettajainhuoneissa.

Kuuluttaminen

Keskusradion kautta annettu kuulutus kuuluu aina molemmissa kouluissa. Eräänä ystävänpäivänä Syrjälän koulu oli unohtanut ilmoittaa soittavansa musiikkia keskusradiosta kaksi tuntia. Vendlaskolanin rehtori onkin nyt kirjoittanut kuulutusupisteen viereen muistutuksen, että kaikki kuulutukset kuuluvat myös Vendlaskolanin puolelle. Nykyään Syrjälän koulun rehtori aloittaa aamunavaukset sanomalla “Hyvää huomenta Syrjälän koulu ja god morgon Vendlaskolan”. Vendlaskolanin oppilaat olivat ihmetelleet, miksei heitä huomioida aamunavauksissa, minkä vuoksi Vendlaskolanin rehtori oli ehdottanut Syrjälän koululle, että kuulutuksissa voi tervehtiä myös Vendlaskolania. Joskus koulut kuuluttavat molemmille kouluille yhtä aikaa, esimerkiksi pakkasrajoista ja tällöin kuulutetaan molemmilla kielillä.

Yhteiset käytännöt

Yhteisten käytänteiden luominen on ottanut aikaa. Koulujen on pitänyt käydä neuvotteluja yhteisten sääntöjen luomisesta ja niiden toteuttamisesta. Koulut ovat laatineet Syrjälän koulun ja Vendlaskolanin yhteiset välituntikäytännöt. Säännöt ovat samat, mutta Syrjälän koulun henkilökunta koetaan tiukempana kuin Vendlaskolanin henkilökunta. Vendlaskolanin oppilaat joskus jopa hieman pelkäävät Syrjälän koulun opettajia. Toisinaan Syrjälän koulun oppilaat ovat myös kokeneet, että Vendlaskolanin oppilailla on löysemmät säännöt, vaikka tämä ei paikkaansa pidäkään. Koulukulttuureissa on kuitenkin joitakin eroja, mikä saattaa aiheuttaa käsityksiä erilaisista säännöistä. Esimerkiksi suomenkielisen koulun oppilaat kutsuvat opettajia yleensä opettajiksi, Vendlaskolanissa oppilaat puhuttelevat opettajia etunimellä.

Käytäntöjen asetuttua ja yhtenäistyttyä tilojen jakaminen on kuitenkin sujunut hyvin. Välillä yhteisiä sääntöjä ja käytäntöjä on pitänyt hieman tarkistaa ja niistä keskustella. Molempien koulujen henkilökunnat puuttuvat molempien koulujen oppilaiden tekemisiin, vaikka toisen koulun henkilökunnan jäseniä istuisi vieressäkin. Vastuu kaikkien lasten valvomisesta jaetaan yhdessä. Jos esimerkiksi Syrjälän koulun opettaja näkee epäsovivaa käytöstä Vendlaskolanin oppilaalta, hän puuttuu siihen.

Kokemuksia tilojen jakamisesta

Kokemukset tilojen jakamisesta ovat lähtökohtaisesti hyviä. Haastatteluista välittyy kuva, että tilojen jakaminen ei ole oikeastaan mikään juttu, se on luonnollista ja helppoa. Vendlaskolan saa

esimerkiksi tarvitsemiaan tilojaan tarpeeksi käyttöönsä, vaikka saakin ne tilat, jotka ovat jääneet Syrjälän koululta yli. Eri koulujen väet kohtaavat jonkun verran ja nämä kohtaamiset sujuvat mukavasti. Kuitenkin koulut ovat selvästi omia yksiköitään, ja oppilaat ovat lähinnä oman koulun kesken. Eri koulujen väet eivät välttämättä juurikaan kohtaa yhteisissä tiloissa, mutta kohdatessaan tervehtivät ja kanssakäyminen on helppoa. Vendlaskolan rehtori käy paljon Syrjälän koulun opettajainhuoneessa ja hän on tullut tutuksi Syrjälän koulun henkilökunnalle. He voivat jutella muistakin, kuin koulua koskevista asioista. Eräs haastateltava pohtii, että erilliset opettajainhuoneet mahdollistavat sen, että Vendlaskolanin henkilökunta voi puhua mahdollisimman paljon ruotsia. Haastateltava pohtii, että yhteisessä opettajainhuoneessa vuorovaikutus saattaisi tapahtua jatkuvasti suomen kielellä.

3.5 KOULUJEN VÄLINEN YHTEISTYÖ - KÄYTÄNNÖT JA KOKEMUKSET

Koulujen yleisin ja organisoiduin yhteistyön muoto on välituntivalvonta. Koulut jakavat Vendlaskolanin välituntialueella olevan kaukalon käytön. Koulut ovat jakaneet välituntivuorot kaukalon puoleiselle pihalle. Vendlaskolanilla on klo 12 yhteinen kahvivälitunti, jolloin Syrjälän koulun henkilökunta hoitaa välituntivalvonnan Vendlaskolanin pihan puolella kokonaan. Klo 10 taas Vendlaskolanin opettajat vahtivat myös Syrjälän koulun oppilaita kaukalon puoleisella pihalla. Koulut noudattavat samoja sääntöjä, esimerkiksi kännykän käyttö kouluaikana on molemmissa kouluissa kielletty. Tämän lisäksi koulujen välillä vaikuttaisi olevan ennen kaikkea spontaania yhteistyötä: koulujen opettajat keksivät järjestää jotain yhteistä tai koulut voivat tehdä yhteisiä materiaalitilauksia. Syrjälän koulun haastateltavien mielestä yhteistyötä kyllä on, mutta sitä voisi olla myös enemmän. Koulujen yhteistyö on viime aikoina lisääntynyt.

Syrjälän koulun haastateltavat kertovat, että yhteistyö riippuu paljon yksilöistä: sillä esimerkiksi on väliä, ketkä ovat koulujen rehtoreina. Yhteistyön määrä on vaihdellut vuosien mittaan ja henkilökemioiden katsotaan vaikuttavan tähän. Yhteistyö henkilökunnan kesken tapahtuu suomeksi. Suomi nähdään yhteisenä kielenä, jota ilman voi tulla väärinkäsityksiä ja hankaluuksia. Kuitenkin yhteistyö on mahdollista ilman suomen kieltäkin. Koulut voivat ratkaista tämän niin, että jokainen puhuu omaa äidinkieltään toisilleen. Tämänkin onnistumisen kuvataan riippuvan jossain määrin yksilöistä. Henkilökemioiden lisäksi tärkeäksi asiaksi haastateltavat nimeävät myös ”yhteisten pelisääntöjen” laatimisen.

Kaiken kaikkiaan koulujen välisen yhteistyön suunnitteluun on vaikuttanut epäselvyys Vendlaskolanin jatkosta. Koska koulun sijainti on nämä kahdeksan vuotta ollut väliaikainen eikä tietoa jatkosta ole ollut, on se vaikuttanut yhteistyön rakentamiseen. Yhteistyön aloittamista tulee helposti lykättyä, kun tilanne koetaan väliaikaiseksi.

Opetuksellinen yhteistyö

Toiminta

Koulut eivät ole järjestäneet yhteistä opetusta oppilaille, mutta koulut ovat hyödyntäneet toistensa opettajia ja kollegiaalista yhteistyötä. Syrjälän koulun teknisen työn opettaja opetti Vendlaskolanin oppilaille teknistä työtä, kun Vendlaskolanissa ei ollut omaa teknisen työn opettajaa. Haastateltavat kertovat tämän olleen resurssikysymys: Vendlaskolanilla ei ollut teknisen työn opettajaa ja Syrjälän koulun teknisen työn opettajan lukujärjestyksessä oli tilaa, joten järjestely oli itsestäänselvyys. Nykyään Vendlaskolanilla on oma teknisen työn opettaja. Vendlaskolanin opettaja taas on opettanut A2-ruotsia Syrjälän koulun oppilaille. Kun Vendlaskolanin opettaja opetti ruotsia Syrjälän koulussa, Syrjälän koulun opettaja opetti kuvaamataittoa Vendlaskolanin oppilaille yhtä monta tuntia viikossa. Näin he tasasivat toistensa resurssien käytön. Jos Vendlaskolanin opettaja ei olisi opettanut A2-ruotsia, olisi ollut mahdollista, että oppilaiden olisi täytynyt lähteä jonnekin kauemmas opiskelemaan sitä. Tällä hetkellä Syrjälän koulussa A2-kieli on saksa, eikä tässä hyödynnetä koulujen välistä yhteistyötä. (Yksi Vendlaskolanin opettaja käy opettamassa ruotsia läheisessä Lepsämän koulussa ja Vendlaskolanin rehtori on sanonut kunnan rehtoreille, että heidän koulustaan voi kysellä ruotsin opettajia, jos tarvitaan)

Kouluissa on myös keskusteltu, olisiko mahdollista kokeilla halukkaiden oppilaiden ottamista muutamaksi oppitunniksi toisen koulun puolelle. Oppilaita, jotka eivät osaa ruotsia, autettaisiin Vendlaskolanin tunneilla. Tällaisen mahdollistumisen katsotaan vaativan rohkeutta lapsilta.

Myös koulujen liikunnan ja teknisen työn opettajat tekevät yhteistyötä esimerkiksi suunnitellessaan opetusta: teknisen työn opettajat suunnittelevat samankaltaisia töitä oppilaille ja liikunnan opettajat organisoivat esimerkiksi syksyn suunnistusjakson rastien laittamisen yhdessä. Teknisen työn opettajat kysyvät neuvoa toisiltaan, jos heillä on ongelmia töiden kanssa. Usein liikunnan ja teknisen työn opettajat kohtaavat aineluokissaan, mutta toisinaan neuvotteluja käydään esimerkiksi toisen koulun opettajainhuoneessa. Yhteistyö koulujen henkilökunnan välillä tapahtuu suomeksi.

Haastateltavat kertovat, että Vendlaskolanin oppilaita he kehottavat puhumaan omalla äidinkielellään.

Kokemukset

Yhteistyöstä sekä toisen koulun oppilaiden opettamisesta on hyviä kokemuksia. Yksi opettaja esimerkiksi kuvaa, että on ollut mukavaa tutustua Vendlaskolanin oppilaisiin ja on myös ollut mukavaa pystyä puhuttelemaan Vendlaskolanin oppilaita nimeltä esimerkiksi välitunneilla. Toisen koulun oppilaista on jäänyt tuttuja oppilaita pitkäksi aikaa ja vielä vuosien jälkeenkin moikataan. Kielikysymyksissä oppilaiden ja opettajien välillä ei ole ollut mitään ongelmaa, esimerkiksi Syrjälän koulun teknisen työn opettaja on sanonut Vendlaskolanin oppilaille heitä opettaessaan, että he voivat puhua hänelle ruotsia ja hän puhuu heille suomea.

Yhteiset tapahtumat ja muu yhteistyö

Toiminta

Kisat ja teemapäivät ovat lähtökohtaisesti erillään. Yhteistyön määrä on kuitenkin kasvanut viime aikoina. Haastatteluajankohtana koulunpihalla on suuri remontti kesken, mikä on vaikuttanut yhteisten tapahtumien järjestämiseen. Yhteisiä tapahtumia on ollut: Vendlaskolanin oppilaat ovat järjestäneet Lucian päivänä esityksiä Syrjälän koululle, jolloin Vendlaskolanin oppilaat ovat myös kertoneet Luciasta ja suomenruotsalaisesta traditiosta Syrjälän koulun oppilaille. Syrjälän koulu oli pyytänyt, että Vendlaskolanin oppilaat voisivat juhlassa kertoa perinteestä. Vaikka Lucia-juhla oli Vendlaskolanin esitys Syrjälän koululle, koulut olivat kuitenkin myös hieman yhdessä pohtineet päivän sisältöä ja merkitystä.

Kouluilla on ollut joitakin yhteisiä salitilaisuuksia sekä yhteisiä itsenäisyyspäivän juhlallisuuksia. Kouluilla on ollut myös yhteiset hiihtokilpailut. Syrjälän koululla on myös ollut joskus näyttelyitä, joita katsomaan Vendlaskolan on kutsuttu. Edellisen lukuvuoden syksynä koulut olivat järjestäneet myös yhteisen vanhempainillan, johon osallistui koulujen lisäksi Syrjälän päiväkotit. Vanhempainillassa oli puhujana lastenpsykiatri Jari Sinkkonen. Syrjälän koulu järjesti myös kuluvan lukuvuoden syksynä vanhempainillan, johon kutsuivat Vendlaskolanin mukaan, mutta Vendlaskolanista epäiltiin, että vanhemmat eivät olisi kiinnostuneita teemana olleesta suomenkielisestä nuorisokirjallisuudesta, eivätkä he lähteneet mukaan. Kuluvana lukuvuonna ensimmäisten ja toisten luokkien opettajat ovat olleet kiinnostuneita koulujen välisestä yhteistyöstä

ja heillä on ollut yhteisiä leikkiseikkailuja. Yhteistyön tavoitteena on, että oppilaat oppivat tuntemaan toisiaan ja Syrjälän oppilaat näkevät, että Vendlaskolanin oppilaat ovat "aivan tavallisia".

Molempien koulujen joulu- ja kevätjuhlat ovat koulujen omia. Kouluilla ei myöskään ole ollut yhteisiä retkiä eikä varsinaisesti yhteisiä kouludiskoja, vaikka diskot periaatteessa ovat avoimia molemmille kouluille. Virallisesti toista koulua ei kuitenkaan ole kutsuttu diskoihin.

Kokemukset

Kasvaneen yhteistyön koetaan toimivan hyvin koulujen välillä. Yhteistyöstä tykätään, toiset tahtoisivat sitä enemmän ja toisten mielestä määrä on sopivaa. Osa katsoo, että yhteistyötä ei saa olla liikaa.

Esimerkiksi hiihtokilpailut onnistuivat hyvin. Syrjälän koulu järjesti kilpailut, mutta kutsui Vendlaskolanin mukaan. Työt jaettiin koulujen kesken ja kilpailuissa mitaleita tuli kummallekin koululle. Syrjälän koulun haastateltava kertoo, että oppilaiden kanssa oli etukäteen keskusteltu, että kilpailuissa on molempien koulujen oppilaita ja oppilaat suhtautuivat tähän luontevasti Vendlaskolanissa hiihtokilpailuista tykättiin myös, koska heidän pienenä kouluna olisi hankala järjestää samanlaisia hiihtokilpailuja oppilaita ollessa vähän. Hiihtokilpailut aiotaan järjestää uudelleen.

Myös Lucian päivään ollaan tyytyväisiä. Kun molemmat koulut ovat Lucian päivässä mukana, tulee tilaisuuteen vielä enemmän tunnelmaa kuin pienen Vendlaskolanin oppilaiden kesken. Yhteistyötä pidetään hyvänä muun muassa siksi, että Syrjälän koulun oppilaat oppivat pitämään luonnollisena sitä, että Vendlaskolanin väki puhuu ruotsia äidinkielenä, vaikka ovat suomalaisia.

Yhteistyön määrän nähdään riippuvan paljon ihmisistä ja siitä kuinka avoimia he ovat toista koulua kohtaan ja kuinka kiinnostuneita he ovat tekemään yhdessä. Vähäisen aiemman yhteistyön katsotaan liittyneen enemmän henkilökemioihin kuin siihen, ettei tahdottaisi tehdä yhteistyötä suomen- ja ruotsinkielisen koulun kesken. Vendlaskolanin haastateltava kertoo Syrjälän koulun pyytäneen heidät mukaan hiihtokilpailuihin huomattuaan, että Vendlaskolanissa hiihdetään paljon. Vendlaskolanissa ollaan iloisia, että he voivat hyödyntää ison koulun läsnäoloa tällä tavoin.

Opettajien ja rehtorien välinen yhteistyö

Koulut ovat lähtökohtaisesti hyvin erillään. Koulujen opettajien ja rehtorien välillä on kuitenkin muun muassa kollegiaalista yhteistyötä. Syrjälän sijaistava rehtori sekä Vendlaskolanin rehtori ovat jakaneet paljon tietoa ja ideoita toisilleen rehtorin työstä. Rehtorit ovat todenneet tämän hyväksi käytännöksi: välillä he käyvät vain kyselemässä, mitä kollegalle kuuluu. Teknisen työn sekä liikunnan opettajien välille on myös syntynyt yhteistyötä yhteisten tilojen myötä. He muun muassa tekevät materiaalitulauksia yhdessä tai he voivat käyttää samoja ohjeita. He voivat keskustella yhteistyöstä ruokalassa, luokassa tai salissa kohdatessaan tai he voivat mennä toistensa opettajainhuoneisiin suunnittelemaan. Kouluilla ei ole yhteisiä resursseja, mutta he pitävät huolehtivat tilauksia tehdessään siitä, että resurssit tasaantuvat.

Koulut järjestävät henkilökunnille vuodessa kahdet yhteiskahvit: keväällä ja jouluna. Lisäksi koulut istuvat syksyn alussa alas, syövät yhdessä ja käyvät läpi, ketkä työskentelevät kouluissa tulevana lukuvuonna. Syksyllä paikalla on koko henkilökunta keittiön henkilöstöä sekä siivoajia myöten. Kahvit ovat tällä hetkellä ainutta organisoitua kaikkien opettajien välistä toimintaa, mutta kouluissa on keskusteltu, että yhteistyötä voisi lisätä ja näin onkin tapahtunut. Joskus Syrjälän koulun opettajainhuoneeseen tulee kirjaesittelijöitä, jolloin myös Vendlaskolanin väki tulee paikalle.

Kouluihin tulleista uusista älytauluista on pidetty yhteinen koulutus koulujen henkilökunnille. Syrjälän koulun haastateltavat kertovat erilaisten yhteisten koulutustilaisuuksien, kuten VESO-päivien, olevan todella hyviä myös koulujen välisen yhteistyön kannalta. Opettajat ja rehtorit ovat tutustuneet koulutuksissa varsinkin, jos ovat järjestäneet yhteisiä kyytejä koulutuksiin. Myös nykyisten rehtorien välinen yhteistyö alkoi toden teolla koulutuksessa tutustumisen jälkeen.

Yhteistyötä ei suunnitella kovin järjestelmällisesti, vaan se on spontaania. Esimerkiksi uuden työntekijän tultua kouluun hänelle näytettiin, missä Vendlaskolan toimii, mutta mahdollisuuksista yhteistyöhön ei puhuttu sen enempää. Henkilö kuitenkin kertoi pian huomanneensa, kenen kanssa yhteistyötä tekee. Yhteistyö vaikuttaakin enemmän spontaanilta ja tarpeen mukaiselta yhteistyöltä sen sijaan, että se olisi koulujen yhteinen strategia tai kehittämisen kohde. Henkilöiden ja henkilökemioiden kerrotaan vaikuttaneen paljon yhteistyön määrään. Yksittäisillä henkilöillä on suuri vaikutus ja he voivat ottaa paljon kontaktia toiseen kouluun ja ehdottaa yhteistyötä.

Yhteistyö tapahtuu ennen kaikkea suomeksi, mutta myös niin, että jokainen puhuu omaa äidinkieltään. Koulujen henkilökuntien välit vaikuttavat haastatteluiden perusteella mutkattomilta: tervehtivät kohdatessaan, vaihtavat kuulumisia, kertovat päivän polttavista jutuista, käyvät toistensa opettajainhuoneissa, jos on jotain asiaa, ja järjestävät esimerkiksi yhteiskyytejä koulutuksiin.

Kokemukset

Yhteistyöstä on kauttaaltaan hyvä kokemus. Lisäksi erityisesti yhteiset koulutukset ovat olleet hyvä tapa tutustua ja näin parantaa yhteistyötä. Yhteistyötä voisi haastateltavien mukaan olla enemmänkin. Opettajan työ on kuitenkin niin hektistä, että työn kiireissä ei välttämättä ehdi suunnitella tai ideoida yhteistyötä. Tällöin erilaiset yhteistyön mahdollisuudet myös voivat mennä sivu suun.

3.6 LUKUJÄRJESTYKSEN ULKOPUOLELLA

Diskot ym. Syrjälän koulun ja Vendlaskolanin oppilaille ei ole järjestetty yhteisiä bileitä tai myyjäisiä, mutta osallistujakuntaa ei ole rajattukaan. Oppilaat voisivat siten osallistua toistensa tapahtumiin. Tähän saattaa tosin vaikuttaa sekin, että osa Vendlaskolanin oppilaista tulee kaukaa, toiselta puolelta kuntaa, jolloin kulkeminen iltamenoihin saattaa olla hankalaa.

Koulukuljetukset. Osa Syrjälän koulun ja Vendlaskolanin oppilaista tulee samoilla takseilla kouluun. Oppilaat juttelevat taksissa keskenään ja ilmeisesti suomeksi. Oppilaat ovat myös ystäväystyneet taksikuskien kanssa, heidän kanssaan puhutaan myös yleensä suomea.

Iltapäiväkerhot. Molemmilla kouluilla on omat iltapäiväkerhot, joilla on kuitenkin yhteinen välipala. Lapset saattavat myös leikkiä keskenään ulkona iltapäiväkerhoissa, mutta tätä ei tapahdu juuri enempää kuin koulupäivän ajanakaan.

Vanhempainyhdistykset. Vanhempainyhdistysten välillä ei ole yhteistyötä.

Vapaa-aika. Osa Syrjälän koulun ja Vendlaskolanin oppilaista tuntevat toistensa vapaa-ajalta esimerkiksi harrastuksista. Osa on myös naapureita, mutta koska Vendlaskolanin oppilaat tulevat ympäri Nurmijärven kuntaa, ei naapuruksia ole kovin paljon. Oppilaat kuitenkin harrastavat esimerkiksi liikuntaa ja musiikkia vapaa-ajalla yhdessä ja ovat näin ystäväystyneet. Harrastukset ovat yleensä suomen kielellä.

3.7 OPPILAIDEN SUHTEET

Eri koulujen oppilaat kohtaavat lähinnä ruokalassa ja välitunnilla kaukalossa. Osa oppilaista tulee samoilla takseilla. Joskus lapset kohtaavat myös pukuhuoneissa. Oppilaat kuitenkin ihmettelevät, jos esimerkiksi pukuhuoneissa pitäisi olla yhtä aikaa, koska tällaiseen ei olla totuttu. Syrjälän koulussa on jopa jouduttu käsittelemään sitä, että myös Vendlaskolanin oppilaat voivat tulla pukukoppiin, vaikka Syrjälän koulun oppilaita olisi siellä. Oppilaat saattavat tämän kaltaisissa tilanteissa vierastaa toisiaan, eivätkä oikein tiedä miten toimia. Osa saattaa jopa korostaa “meidän” ja “heidän” välistä rajaa.

Oppilaiden arki menee lähinnä erillään ja toisen koulun oppilaisiin on hyvin vähän kontakteja, ovathan välituntipihatkin lähtökohtaisesti erillään kaukaloa lukuunottamatta. Joskus välituntisin eri koulujen oppilaille syntyy spontaaneja välituntipelejä kuten jalkapallo-otteluita. Yleensä lapset pelaavat kuitenkin erikseen. Toisinaan oppilaat ovat pelanneet vastakkain suomenkieliset ja ruotsinkieliset, mitä ei pidetä hyvänä asiana. Opettajien tulee erään haastateltavan mukaan ohjata oppilaita sekajoukkueisiin. Oppilaat, jotka tuntevat vapaa-ajalta saattavat haastateltavien mukaan tervehtiä, leikkiä välitunnilla keskenään ja vaihtaa kuulumisia erilaisissa tilanteissa. Oppilaat puhuvat yleensä näissä tilanteissa keskenään suomea.

Vaikka oppilaat saattavat leikkiä keskenään jonkin verran, lähtökohtaisesti koulut ja koulujen oppilaat ovat kuitenkin erillään. Yleensä kaukalossa toisen koulun oppilaat pelaavat toisessa päädyssä ja toisen koulun toisessa päädyssä. Oppilaiden suhteissa on välillä ollut ongelmia. Esimerkiksi eri koulujen oppilaat kilpailevat välillä kaukalosta. Oppilaat nimittelevät välillä toisiaan, mikä on kuitenkin harvinaista. Tätä tapahtui enemmän koulujen aloittaessa yhdessä. Toisinaan kaukalossa ei olla ystävällisiä toisen koulun oppilaille vaan toisen koulun oppilaalta karannut pallo saatetaan potkaista kauemmaksi takaisin potkaisemisen sijaan. Haastateltavista vaikuttaa siltä, että ikäryhmissä on eroja: vanhempien oppilaiden välille tulee enemmän ongelmia kuin nuorempien. Välillä joudutaan selvittämään tilanteita, joissa joku oppilas esimerkiksi “sveduttelee” Vendlaskolanin oppilaita. Haastateltavat ovat toisinaan huomanneet etenkin kuudesluokkalaisten jutuissa ruotsinkielisten vähättelyä ja heidän suomalaisuutensa kyseenalaistamista. Tällaisiin tilanteisiin tartutaan hanakasti ja keskustellaan oppilaiden kanssa siitä, kuinka tärkeää on, että ruotsinkielinen koulu on olemassa ja samassa rakennuksessa. Kouluilla on kuitenkin myös pitkiä ajanjaksoja, jolloin mitään ongelmia oppilaiden välillä ei ole.

3.8 KIELI

Ruotsin- ja suomenkielisen koulun sijaitseminen samassa rakennuksessa nähdään haastatteluissa rikkautena.

Opettajat. Osa Syrjälän koulun haastateltavista kertoo, etteivät he puhu ruotsia hyvin. Tämä ei kuitenkaan heidän mielestään ole ollut esteenä kommunikaatiolle ja yhteistyölle Vendlaskolanin henkilökunnan kanssa. Kyse on heidän mielestään myös asenteesta; “kun haluaa ymmärtää, tulee ymmärretyksi”. Yhteistyö koulujen välillä tapahtuu ennen kaikkea suomeksi. Jos koulujen välillä ei voida kommunikoida suomeksi, nähdään se potentiaaliseksi väärinymmärrysten aiheuttajaksi. Yhteistä kieltä tärkeämmäksi nähdään kuitenkin henkilökemiat.

Lyhyempiä sananvaihtoja voidaan käydä ruotsiksi, mutta pääsääntöisesti kieli vaihtuu yhteistyössä suomeen. Esimerkiksi joulu- ja kevätkahvit tapahtuvat suomeksi ja suomea osaamattomalle opettajalle puhe käännetään. Se, että eräs Vendlaskolanin opettajista ei osaa ollenkaan suomea on pakottanut Syrjälän koulun opettajia puhumaan myös ruotsia. Usein puhutaan myös englantia. Monet puhuvat hyvää ruotsia, mutta eivät silti tule käyttäneeksi sitä. Syrjälän koulun teknisen työn opettaja on välillä opettanut Vendlaskolanin oppilaita ja he ovat tunneilla sopineet, että kukin voi puhua omaa äidinkieltään. Tästä ei ole koitunut mitään ongelmia.

Oppilaat. Haastateltavat kertovat kielen olevan oppilaille toisinaan identiteetin perusta yhteisissä kohtaamisissa. He tekevät kielen perusteella eroja “teihin” ja “meihin”. Itse suomen tai ruotsin kieleen haastateltavat eivät kuvaa liittyvän negatiivisia asenteita.

Syrjälän koulun ja Vendlaskolanin oppilaat puhuvat yleensä keskenään suomea. Eräs haastateltava uskoo, että suomenkieliset oppilaat ovat tottuneet ruotsinkielisiin oppilaisiin huomattuaan, että he puhuvat myös suomea. Aluksi Syrjälän koulun oppilaat saattoivat tulla käymään Vendlaskolanin puolelle ja oleskella siellä, mutta useimpia ruotsin kieli pelotti. Vendlaskolanin rehtori epäilee, että esimerkiksi iltapäiväkerhossa eri koulujen oppilaat leikkisivät enemmän yhdessä, jos Vendlaskolanin oppilaat puhuisivat enemmän suomea. Koulussa heitä ohjataan puhumaan ruotsia, vaikka välituntikieli onkin vapaa.

Rehtori katsoo tilojen jakamisen vaikuttaneen oppilaiden ruotsin kielen käyttöön. Hän uskoo, että tilanteissa, joissa kaikki puhuvat suomea, eivät Vendlaskolanin oppilaat uskalla puhua niin paljon ruotsia kuin muuten. Vendlaskolanin kokonaan omissa tiloissa ruotsia käytetään enemmän. Rehtori ei kuitenkaan tahdo esimerkiksi omaa pihaa Vendlaskolanille. Hän pitää silti hyvänä, että Vendlaskolanin oppilaat leikkivät lähinnä keskenään, koska suurella osalla suomi on vahvempi kieli kuin ruotsi. Vendlaskolanin oppilaiden kesken leikitään paljon ruotsiksi, Syrjälän koulun oppilaiden kanssa yhteisenä kielenä on suomi.

Kun Vendlaskolan muutti Syrjälän koulun yhteyteen, kertoi Vendlaskolanin silloinen rehtori salitilaisuudessa lapsille siitä, että heidän koulussaan puhutaan ruotsia, mutta he ymmärtävät myös suomea. Syrjälän koulun oppilaat olivat olleet huolissaan siitä, pitääkö heidän puhua Vendlaskolanin väelle ruotsia, vaikkeivät sitä osaa. Syrjälän koulun oppilaat ovat välillä ihmetelleet, miksi Vendlaskolanissa puhutaan ruotsia ja näin luokissa on päästy käsittelemään Suomen kaksikielisyyttä. Vendlaskolan järjesti Lucia-päivän juhlan, jolloin he esiintyivät Syrjälän koululle ruotsiksi ja kaikki lauloivat ruotsiksi. Haastateltavat eivät kuitenkaan ole huomanneet, että ruotsin kielen läsnäolo olisi vaikuttanut Syrjälän koulun oppilaisiin ja heidän kielitaitoonsa.

Kielen oppiminen. Haastateltavat kertovat, että vaikka työntekijöiden lähtötaso ruotsin kielessä ei ole aina kovin hyvä, sitä oppii yhteistyössä. Yksi haastateltavista on menossa ruotsin kurssillekin. Syrjälän koulun oppilaiden ruotsin kielen taitoon haastateltavat eivät tiedä tilojen jakamisen vaikuttaneen. Syrjälän koulun oppilaat kuitenkin kuulevat jonkun verran ruotsia, esimerkiksi Lucia-juhlan laulut olivat ruotsiksi ja joitain lauseita saatetaan puhua kahdella kielellä kuten “Hyvää joulua ja God jul” tai kuulutuksessa “Hyvää huomenta ja God morgon”. Vendlaskolanin oppilaista useilla on valmiiksi vahva suomen kieli. Se, että oppilaat ovat paljon oman koulun kesken, mahdollistaa ruotsin kielen kehittymisen.

Ruotsin kielen tilanne. Yhteistyö koulujen välillä niin oppilaiden kuin opettajien taholta tapahtuu pääsääntöisesti suomeksi. Se, että Nurmijärven kunta on hyvin vahvasti suomenkielinen, näkyy koulussa. Koulujen yhteinen terveydenhoitaja, psykologi ja kuraattori ovat suomenkielisiä. Jos joku tarvitsee apua ruotsiksi, hän saa sitä Folkhälsanin avulla. Tämä on toiminut hyvin. Eräs haastateltava pohtii, että kunnassa olisi voinut olla vaikea järjestää terveydenhoitaja pienelle ruotsinkieliselle koululle ja olisi ollut mahdollista, että oppilaiden olisi pitänyt matkata kauemmaksi terveydenhoitajan vastaanotolle. Monia dokumentteja kuten ruokalistoja tai erityisruokavaliolomakkeita ei löydy ollenkaan ruotsiksi. Kaikki kunnalta tulevat dokumentit ovat

suomenkielisiä. Kuitenkin Vendlaskolanissa opettava Ruotsista muuttanut opettaja pärjää hyvin pelkällä ruotsin kielellä koulussa, eli suomea ei välttämättä tarvitse ainakaan opettajan työssä. Joskus oppilaat käyttävät ruotsin kielessään paljon suomenkielisiä sanoja, jolloin voi olla, ettei opettaja ymmärrä kaikkea. Lisäksi kunnan isot kokoukset ja koulutukset ovat pääsääntöisesti pelkällä suomenkielellä, jolloin kollegat Vendlaskolanista tai Syrjälän koulusta ovat kääntäneet puhetta suomen kieltä taitamattomalle opettajalle..

Välitunneilla Vendlaskolanin oppilaat saattavat tulla kertomaan jostain tilanteesta Syrjälän koulun henkilökunnalle suomeksi. Vendlaskolanin oppilaat saattavat myös välitunnilla välillä leikkiä keskenään suomeksi.

Kaikki Vendlaskolanin toiminta on lähtökohtaisesti ruotsiksi. Opettajat puhuvat oppilaille vain ruotsia. Erään haastateltavan havainnoin mukaan pienemmät oppilaat puhuvat usein välitunnilla ruotsia, mutta suomea aletaan puhua välitunnilla sitä enemmän, mitä vanhemmaksi tullaan, sillä se koetaan ehkä "cooliksi". Vendlaskolanin rehtorin havaintojen mukaan Vendlaskolanin oppilaat puhuvat nykyään kuitenkin enemmän ruotsia kuin aiemmin. Hän uskoo, että siihen vaikuttaa se, että oppilaat tulevat kokonaan ruotsinkielisestä päiväkodista, Äppelgårdenista. Vanhempainillat ja juhlat ovat ruotsiksi. Kehityskeskustelut vanhempien kanssa käydään vanhempien kielellä, osalla vanhemmista on vahvempi suomen kieli kuin ruotsin kieli.

3.9 MIELIPITEITÄ TILOJEN JAKAMISESTA

Hyvät puolet

Tilojen jakamisessa nähdään olevan enemmän hyviä kuin huonoja puolia. Suomen- ja ruotsinkielisen koulun sijaitseminen samassa rakennuksessa nähdään rikkautena. Osa Syrjälän koulun henkilökunnan jäsenistä on oppinut ruotsia ja osa tykkää harjoitella sitä Vendlaskolanin oppilaiden kanssa. Haastatteluissa tuotiin myös esille, että on hyvä, että Syrjälän koulun oppilaille konkretisoituu Suomenmaan kaksikielisyys. Ruotsinkielisistä suomalaisista tulee oppilaille luonnollinen asia, eikä ihmetyksen aihe. Yksi haastateltavista kertoo Vendlaskolan läsnäolon olleen silmiä avaavaa hänellekin hänen asuttuaan aina alueilla, joilla ruotsinkielisiä ei juuri ole ollut. Erään haastateltavan kokemus omasta täysin ruotsinkielisestä koulustaan oli, että ruotsinkieliset oppilaat olivat hieman "yhteiskunnan ulkopuolella", eivätkä suomenkieliset oppilaat tahtoneet olla juuri missään tekemisissä, vaikka heidänkin koulunsa sijaitsi lähellä. He eivät halunneet olla tekemisissä

ruotsinkielisten oppilaiden kanssa, koska nämä koettiin erilaisiksi. Vendlaskolanissa ja Syrjälän koulussa oppilaat kuitenkin ovat tekemisissä toistensa kanssa ja leikkivät. Syrjälän koulun oppilaat kasvavat pitämään Suomen kaksikielisyyttä luonnollisena.

Suomenkieliset oppilaat tutustuvat myös ruotsinkielisiin traditioihin kuten Lucian päivään. Tilojen jakamisen nähdään myös kasvattavan erilaisuuden ymmärtämiseen, mitä haastateltavat pitävät tärkeänä.

Tilojen myös nähdään tulevan tehokkaaseen käyttöön. On hyvä, että Vendlaskolanille mahdollistuu liikuntasali ja ruokasali, joita pelkkä parakki ei mahdollistaisi. Vendlaskolanin haastateltavat kertovat tilojen jakamisen myös antavan pienelle koululle käyttöön suuren koulun etuja. Esimerkiksi yhteinen piha on nyt iso ja henkilöstöresursseja välituntivalvontaan on käytössä myös Syrjälän koulusta. Lucia-juhlassa ja hiihtokilpailussa oli mukavaa, kun oppilaita oli paljon. Toisesta koulusta voi myös saada apua ja materiaalejakin voi lainata. Yhteistyö esimerkiksi liikunnassa on toiminut ja esimerkiksi suunnistusrastien suunnitteleminen yhdessä mahdollistaa sen, ettei aivan kaikkia järjestelyjä tarvitse hoitaa itse. Vendlaskolanissa ei ole sellaista tunnetta, että se olisi Syrjälän koulun ”pikkusisar”, vaan se koetaan täysipainoiseksi omaksi koulukseksi Syrjälän koulun rinnalla.

Huonot puolet

Tilojen jakamisen huonot puolet liittyvät ennen kaikkea yleisiin tilakysymyksiin. Lukujärjestysten laatiminen ja tilojen koordinoiminen on työläämpää, kun käyttäjiä on enemmän. Lisäksi yhteisten käytänteiden luominen on ottanut aikaa: on pitänyt käydä neuvotteluja siitä, miten koulut toimisivat samojen sääntöjen mukaisesti. Tämä on kuitenkin hoitunut keskustelemalla. Joskus on ollut kielestä koituneita väärinymmärryksiä. Vendlaskolanin kannalta hankalaa on se, että he saavat käyttöönsä tilat sen mukaan, miten niitä jää Syrjälän koululta yli. Heiltä ei kysytä, mitä tarvitsevat, vaan heille kerrotaan, mitä on jäljellä ja tarjotaan mahdollisuus niiden käyttämiseen. Tarvittavat tilat on kuitenkin aina saatu.

Vendlaskolanin haastateltavat pohtivat, että suomen kielen kuuleminen koulussa voi lisätä ruotsinkielisen koulun oppilaiden suomen kielen käyttöä. He eivät kuitenkaan varsinaisesti pidä tätä huonona puolena, koska toisaalta suomen kieltä puhutaan myös muissa ruotsinkielisissä kouluissa.

Mitä tämä vaatii?

Jotta koulujen on mahdollista toimia samoissa tiloissa, pitää haastateltavien mielestä pystyä keskustelemaan ja luomaan yhteiset “pelisäännöt”. Kun yhteiset säännöt alkavat toimia, ei haastateltavien mielestä tilojen jakamisessa ole mitään ihmeellistä. Tärkeää on pystyä keskustelemaan kaikesta.

3.10 TULEVAISUUS

Vendlaskolanin ja Syrjälän koulun tilojen jakamisessa on koko ajan ollut väliaikaisuuden tuntu. Vendlaskolanin tulevaisuudesta on käyty jatkuvasti keskustelua, mutta kukaan ei tiedä, miten tulee käymään. Käsityksenä on kuitenkin pitkään ollut, että Vendlaskolan ei tule pysymään Syrjälän koulun yhteydessä. Haastattelujen aikoihin oli alettu myös pohtia, että Syrjälän koulun ja Vendlaskolanin rakennuksia rakennettaisiin lisää, jolloin Vendlaskolan jäisikin samoille sijoille. Muina mahdollisuuksina on pidetty oman rakennuksen rakentamista Vendlaskolanille tai koulun siirtymistä sellaisen suomenkielisen koulun tiloihin, jossa on vapaata tilaa. Oman rakennuksen rakentamista ei kuitenkaan enää ilmeisesti pohdita. Vendlaskolanin rehtori toivoisi, että tulevaisuudessa ruotsinkielinen päiväkotiki, esikoulu ja koulu voisivat sijaita samassa kompleksissa.

Nykyistä parakkiratkaisua pidetään joka tapauksessa väliaikaisena. Alueelle muutetaan paljon ja kummankin koulun oppilasennuste on kasvava. Koska molempien koulujen tilatarpeet ovat kasvavia, pitää eräs haastateltava mahdollisena, että uusien tilojen rakentamisesta ja jakamisesta tulee myös erimielisyyksiä koulujen välille.

Useat Syrjälän koulun opettajat ovat ilmaisseet, etteivät haluaisi Vendlaskolanin muuttavan pois. Vendlaskolanin poismuuton jälkeen parakki jäisi jälleen Syrjälän koulun käyttöön, mikä kuitenkin tulisi tarpeeseen, koska Syrjälän koululta puuttuu jälleen tiloja. Syrjälän koulun iltapäiväkerho voisi alkaa kokoontua parakin toisessa päädyssä ja toinen pääty voisi tulla Syrjälän koulun omaan käyttöön.

Niin kauan kuin Vendlaskolan ja Syrjälän koulu jakavat tilat, jatketaan yhteistyötä. Esimerkiksi hiihtokilpailut järjestetään jälleen yhdessä. Eräs haastateltava pohti, että myös tulevat Unicef-kävelyt voisi järjestää yhdessä. Ehkä Syrjälän koulun oppilaat voisivat tutustua myös ruotsalaisuuden päivään ja heidät voisi kutsua laulamaan modersmålets sångia. Kuitenkaan

suurempia strategioita yhteistoiminnalle ja yhteistyölle ei ole tekeillä. Tietoa siitä, milloin päätökset tulevaisuudesta tai muutto voisi olla ajankohtainen, ei haastatteluhetkellä ole. Muutto voisi tapahtua niinkin pian, kuin seuraavana syksynä tai vastaavasti olla edessä vasta vuosien päästä. Jos Vendlaskolan ei muuta ja tilojen jakamisesta tulee pysyvä ratkaisu, yhteistyötä alettaneen suunnitella uudella tavalla.

3.11 SVENSK SAMMANFATTNING

Syrjälän koulu och Vendlaskolan är två lågstadieskolor i Nurmijärvi kommun som delat lokaler sedan 2004. I Nurmijärvi bor 40000 invånare. Av dem är cirka en procent svenskspråkiga. Syrjälän koulu har 250 elever, medan Vendlaskolan har 50 elever. Vendlaskolans elever kommer från hela Nurmijärvi kommun, medan Syrjälän koulu är en närskola. Skolorna har en gemensam kurator, gemensam sekreterare, och gemensam övrig personal förutom lärare och assistenter. I direkt anslutning till skolan finns ett finskspråkigt daghem, och nära skolan ett svenskspråkigt. Merparten av eleverna i Vendlaskolan är tvåspråkiga, och får modersmålsinriktad undervisning i finska. I bägge skolorna har rektorerna och lärare intervjuats.

Historia

Vendlaskolan etablerades som den första svenskspråkiga skolan i Nurmijärvi kommun 2004, när lediga lokaler i baracker på Syrjälän koulus skolgård uppstod efter omorganisering av de finska skolorna. Innan dess hade de svenskspråkiga eleverna gått i Mårtensdal skola i Vanda. Samlokalisering var alltså inte driven av pedagogiska mål, och förverkligades också utan omfattande förberedelser eller samarbetsplaner.

Lokaler och gemensam verksamhet

Skolorna finns i huvudsak i olika byggnader. Matsal, slöjdsal och gymnastiksal, som finns i Syrjälän koulus lokaler, delas av skolorna. Vendlaskolans baracker rymmer fyra klassrum och ett lärarrum. Dessutom förfogar Vendlaskolan över ett egnahemshus vid sidan av skolgården. Skolgården är uppdelad i olika områden för de olika skolorna, men delar en fotbollsplan. Rasttiderna är i huvudsak gemensamma. All information i gemensamma utrymmen är på finska, medan informationen i Vendlaskolans lokaler är på svenska. I vardagen möts eleverna i huvudsak i matsalen, men där sitter man klassvis, och äter alltså inte tillsammans. Personalen har egna lärarrum, i olika byggnader, men hämtar sin post från gemensamma postfack i Syrjälän koulu. Skolornas rastövervakning är gemensam. Där finns det uppfattningar om att Vendlaskolans lärare är mindre strikta.

Erfarenheter av samarbete

I huvudsak är erfarenheterna av samarbetet positiva. Sammantaget kan man säga att det samarbete som finns mellan skolorna är ganska spontant, och därmed också något sporadiskt. De nackdelar man ser med delade lokaler handlar inte om språk, utan om svårigheter med att planera lokalutnyttjande med många inblandade.

På basis av intervjuerna verkar inte samarbete om lokaler och resurser utgöra någon större grej, utan det är lätt och naturligt. Det begränsade samarbete som finns är friktionsfritt och oproblemiskt. Samarbetet har ökat något under de senaste åren.

Samarbetet mellan skolorna går på finska. Den viktigaste begränsande faktorn för samarbetet har varit osäkerheten om Vendlaskolans framtid. I undervisningen har det funnits ett visst samarbete kring slöjdundervisningen och tidigare kring undervisning i svenska som A2-språk. Erfarenheterna av samarbetet är goda.

Utöver undervisningen har eleverna haft gemensamt Lucia-firande, och information om Lucia-traditionen för Syrjälän koulus elever. Man har också firat självständighetsdagen tillsammans, haft gemensamma föräldramöten, och gemensamma skidtävlingar. De intervjuade förhöll sig alla positivt det samarbete som finns.

Språk

I möten mellan elever och personal från de olika skolorna pratar man i huvudsak finska, för att man uppfattar att man då bättre förstår varandra. När någon av Vendlaskolans lärare inte kunnat finska har man pratat mera svenska, men också ofta engelska. Språksituationen i skolan avspeglar situationen i Nurmijärvi kommun, där finskan är helt dominerande.

Framtida planer

Eftersom Vendlaskolans lokalsituation vid intervjutillfället fortfarande är oklar så är också samarbetet mellan skolorna av en något tillfällig karaktär. Fram till att ett beslut tas om var skolan skall bedriva sin verksamhet bedömer de intervjuade att skolornas samarbete kommer att fortlöpa i stort sett så som det gör nu.

LÄHTEET

Nurmijärvi. Tietoa kunnasta. (luettu 18.3.2013)

http://www.nurmijarvi.fi/kuntatieto_ja_paatoksenteko/tietoa_kunnasta

Kansalaisaloite ruotsinkielisen koulun rakentamisesta Nurmijärvelle. (luettu 18.3.2013)

<http://nurmijarvi02.hosting.documenta.fi/kokous/20111928-4-11976.PDF>

4. EDSEVÖ SKOLA OCH EDSEVÖN KOULU

År 1982 flyttade de två nygrundade skolorna Edsevö skola och Edsevön koulu in i en gemensam skolbyggnad. Att både ett svenskt och ett finskt lågstadium grundades i Edsevö var ett stort lyft för kommunen. I dagens läge går det sammanlagt cirka 100 elever i de sammansatta klasserna 1-2, 3-4 och 5-6.

Projekt Språkmöten besökte Edsevö skola och Edsevön koulu under hösten 2012. Under besöket intervjuade vi rektorerna för skolorna och gjorde sedan även en gruppintervju med lärare från båda skolorna. Rektorn för den svenska skolan har jobbat som rektor i skolan sedan den grundades, medan rektorn i den finska skolan endast jobbat där i tre år. Bland lärarna som deltog i intervjun fanns det både de som jobbat där sedan skolorna grundades och de som bara varit där några år. Intervjuerna gjordes både på finska och svenska, eftersom alla talade och svarade på frågorna på eget modersmål.

4.1 INTERVJUERNA

Rektorerna för Edsevö skola och Edsevön koulu tog emot oss på morgonen när vi kom och visade oss runt i skolorna. Efter rundturen gjordes intervjuerna. Vi intervjuade rektorerna tillsammans i lärarrummet under förmiddagen. Efter lunchen gjordes gruppintervjun med lärare från båda skolorna.

4.2 KONTEXT

Pedersöre är en kommun med 19 byar och ett gott exempel på levande landsbygd. Närmaste stad är Jakobstad som ligger ca 8 km från Edsevö. I Pedersöre bodde 1.1.2012 10937 personer, varav 89.8% hade svenska som modersmål.

Grundläggande utbildning

Utmärkande för Pedersöre kommuns dagvårds- och utbildningsavdelning är ett decentraliserat skolnät. Inom den svenskspråkiga avdelningen ges förskoleundervisningen i samband med dagvård och den grundläggande undervisningen, årskurs 1-6, i särskilda enheter. När eleverna flyttar upp till årskurs 7-9 sammanförs de med elever från hela kommunen till Sursik skola. Följande

svenskspråkiga skolor (åk 1-6) upprätthålls av Pedersöre kommun: Bennäs skola, Bäckby skola, Edsevö skola, Forsby skola, Kållby-Heimbacka skola, Kyrkoby skola, Lappfors skola, Lepplax skola, Purmo skola, Sundby skola, Ytteresse skola, Östensö skola, Överesse skola. (<http://www.pedersore.fi/>)

Den finskspråkig grundläggande undervisningen ges i Edsevön koulu för årskurs 0-6. De finskspråkiga eleverna i årskurs 7-9 går nu i Jakobstad, men vid behov bör också finskspråkiga elever beredas möjligheter att fullgöra sin läroplikt i hemkommunen. Pedersöre har ett eget svenskspråkigt gymnasium. Ca 40-50% av eleverna från den grundläggande utbildningen fortsätter i Pedersöre gymnasium.

Dagis

De flesta elever som kommer till Edsevö skola och Edsevön koulu har varit i daglig kontakt med det andra inhemska språket när de kommer till skolorna, eftersom daghemmet Tummeliten har en svensk- och en finskspråkig avdelning som även de samarbetar över språkgränserna. Svenska förskolan i Pedersöre finns i Tummelitens utrymmen, medan den finska förskolan finns i skolornas källarvåning. Detta språkliga samarbete bidrar även till att de flesta finska elever också börjar i daghemmet Tummeliten, för att sedan fortsätta till den finska förskolan och Edsveön koulu.

4.3 HISTORIA

När kommunen i slutet av 70-talet talade om att ha en finsk och en svensk skola under samma tak var det många som visade sig skeptiska. Beslutsfattarna i kommunen, lärare från andra skolor och många bland lokalbefolkningen påstod att det var ett projekt som skulle misslyckas och flera påstod att det skulle leda till att kommunen fostrar bilspråkiga barn. Denna skepticism väckte engagemang hos rektorerna och lärarna. Från föräldrahåll var stämningen god eftersom föräldrarna var nöjda över att Edsevö kommun skulle få egna skolor. I området fanns redan då ett daghem och skolorna skulle vara ett utmärkt komplement för invånarna i Edsevö.

Edsevö skola och Edsevön koulu var skolor som skapades från grunden då den gemensamma skolbyggnaden byggdes. Skolorna flyttade in under samma tak för att bygga upp två skilda skolor, ett finskspråkigt lågstadium och ett svenskspråkigt lågstadium. Under de tio första åren byggde de upp egna system, för att sedan när skolvardagen fungerade började se utanför skolgränserna och

kunde tänka på ett eventuellt samarbete. Till en början tänkte de inte desto mer på att två skolor under samma tak kunde leda till ett fruktbart språk- och kulturutbyte. Det resulterade i att från år 1982 fram till början av 90-talet förekom enbart sporadisk samarbete skolorna. Skolorna har däremot alltid haft gemensamma vårfe스터.

I intervjun var det en av lärarna i Edsevö skola som menade att det som bidrog till att skolorna valde att intensifiera samarbetet var bland annat att det var aktuellt med att skolor skulle profilera sig på olika sätt i början av 90-talet. Han vågade dock inte påstå att det var den diskussionen och de tankarna som ledde till att skolorna bestämde sig för att starta ett samarbete. Men debatten kring språkbad var klart en av de bidragande orsakerna till att diskussionen om eventuellt samarbete föddes. Lärarna påpekade många gånger i diskussionen att det var dåvarande finska rektorn som genom personligt engagemang var initiativtagande och brann för mer samarbete över skol- och språkgränserna.

4.4 GEMENSAMMA UTRYMMEN

Skolan är fysiskt uppdelad i två sidor eftersom byggnaden ursprungligen byggdes för två skolor. Båda sidorna av skolan är identiska med klassrum och egna matsalar. I mitten av byggnaden finns de utrymmena som från början varit gemensamma, så som gymnastiksal, kök, materialrum och lärarrum.

Skolbyggnaden byggdes år 1982 och de samlokaliserade skolorna firade 30-års jubileum år 2012. Elever som gått i skolan när skolorna grundades hade bjudit in sina lärare till en tvåspråkig fest. Där berättade de om hur det var att gå i skolan när det inte fanns något konkret samarbete över skolgränserna. Lärarna nämner att det till exempel fanns en konkret gräns mellan skolorna i form av en lavoar. Under rasterna slog eleverna vad med varandra om vem som vågade gå förbi gränsen och längst in på den andra skolans sida. Rektorn från den svenska sidan säger att det var resultatet av att både den finska skolan och den svenska skolan hade fullt upp med att bygga upp sina skolor och skapa en fungerande vardag utgående från hur beslutsfattarna hade tänkt sig skolan. Men i början av 90-talet valde skolorna att inleda ett intensivt samarbete med stöd av föräldrarna, direktionerna och beslutsfattarna i kommunen. I samband med det fick skolorna besök av forskare inom språkbad och förändringsprocessen drog igång i Edsevö. Lärarna som då jobbade i skolorna var ivriga att dra

igång projektet och kunde praktiskt göra det då också, eftersom både svenska och finska skolan kände att läget var under kontroll.

Klasserna blev omflyttade så att finska och svenska sidan blev till lilla och stora sidan. Lilla sidan består idag av finska förskolan, båda skolornas årskurs 1-2 och svenska skolans årskurs 3-4. Stora sidan i sin tur består av finska skolans årskurs 3-4 och båda skolornas årskurs 5-6. Orsakerna till att finska och svenska sidan blev stora och lilla sidan berodde mycket på personligt engagemang från lärarkåren.

Övrig verksamhet i skolbyggnaden

Förutom det finska och det svenska lågstadiet finns det även en EHA2-klass i skolbyggnaden. EHA2-klassen är en integrerad specialklass för elever i årskurs 1-9.

I källarvåningen finns även den finska förskolans utrymmen. Den svenska förskolan ligger i daghemmet Tummelitens utrymmen, som är strax bredvid skolan. Rektorererna önskar att både den svenska och finska förskolan skulle finnas i skolbyggnadens källarvåning, men önskemålen går inte att uppfylla på grund av administrativa orsaker. Skolorna har tvåspråkig för- och eftermiddagsvård i i finska skolans utrymmen.

Personalens utrymmen

Skolorna har tillsammans ett lärarrum. Lärarrummet är totalt tvåspråkigt eftersom att alla lärare samlas där under raster och möten och talar sitt eget modersmål. Rektorererna påpekar många gånger under intervjun att samarbetet skolorna emellan börjar i lärarrummet. Det förekommer meningsskiljaktigheter där också, men alla är ändå med på att samarbeta över skolgränserna. Det finns problem med att vara två kulturer i samma rum, men de anser att samarbetet trots allt ger så mycket mer än det tar. I dagens läge spelar dessutom åldersfördelningen roll enligt den svenska rektorn. Att det ännu finns några lärare kvar som varit med från starten blandat med nya, friska vindar, gör att skolorna hela tiden utvecklar samarbetet. Men samtidigt påpekar rektorererna att det har varit viktigt att några lärare varit med under en längre tid. Det är tack vare dem som engagemanget hållits vid liv och gjort att även de nya lärarna velat bygga vidare på samarbetet skolorna emellan.

”Jos opettajahuone toimii niin koulu toimii. Kyl se siitä lähtee” (finsk lärare)

4.5 SAMARBETE SKOLORNA EMELLAN

Edsevö skola och Edsevön koulu har under många år arbetat fram en modell över hur samarbete för dem fungerar bäst. Rektorerne anser att ett samarbete mellan två skolor i samma byggnad inte växer fram bara för att de har verksamhet i samma byggnad. För att få ett meningsfullt samarbete skolorna emellan krävs en daglig, aktiv planering. Allting skall vara schemalagt och planerat. I början hade de ett något mer sporadiskt samarbete när det fanns lite tid över. Men rektorerne konstaterade att sådant arbete inte leder någonstans ifall målet är att satsa på att få ett bestående, gott samarbete två skolor emellan. Rektorerne menade båda två att de måste våga tro på det de gör och inte göra något halvhjärtat. Gör de jobbet halvhjärtat leder det inte till några fina resultat.

Rektorerne påpekar också att vi-känslan är viktig. De konstaterar att de inte är rektor för en ”tre-läro-skola” eller en ”sju-läro-skola”, utan att de tillsammans är rektorer för tio lärare. Det skapar en vi-känsla över skolgränserna som även den gör samarbetet möjligt. Men samarbetet är också väldigt tidskrävande på många sätt. Den svenska rektorn konstaterar att om det skulle de vara en skild liten byskola i kommunen, utan så tätt samarbete med en annan skola som nu, skulle arbetsmängden vara mindre för dem. Men samtidigt väger fördelarna med samarbetet än en gång upp mot nackdelarna. Finska rektorn kommenterar att tiden för samarbetet är en utmaning. Tiden för allt utvecklingsarbete vill inte alltid räcka till eftersom det i dag finns så många punkter som skolorna borde utvecklas på.

Konkret går tiden åt till helt praktiska uppgifter så som att en skola skall dela på alla utrymmen. Men sen finns också helt kulturellt knutna saker som man måste ta i beaktande vid beslut och alltid fatta besluten utgående från hela helheten som de två skolorna tillsammans utgör. Alla dessa beslut kräver diskussion. Rektorerne sitter så gott som varje dag och planerar tillsammans. Lärarna har ett gemensamt lärarmöte en dag i veckan.

”Det kräver underhåll till max. Det går inte bara att sätta två skolor i samma byggnad och tro att det fungerar utan det krävs ett dagligt underhåll.” (svenska rektorn)

”Vi behöver inte ha lön för det, men gärna mera tid.” (svenska rektorn)

Blandade undervisningsgrupper

I skolorna har man under de senaste åren jobbat med blandade undervisningsgrupper över skolgränserna och undervisningsspråken. Handarbete, slöjd och gymnastik är ämnen som systematiskt undervisas i språkligt blandade grupper redan från årskurs ett. Bildkonsten var förut också i blandade grupper, men på grund av för stora grupper undervisas bildkonsten på eget modersmål detta läsår. Blandade undervisningsgrupper ordnas på så sätt att en grupp till exempel först har textilslöjd på finska under höstterminen, för att sedan övergå till att ha teknisk slöjd på svenska under vårterminen. Grupperna fungerar utgående från principen att läraren undervisar på sitt eget modersmål, trots att eleverna kommer från olika språkgrupper. I de praktiska ämnena finns det ofta många begrepp som är svåra att förstå och lära sig på ett annat språk, vilket gör att läraren i de praktiska ämnena ofta ger instruktioner till pappers på båda språken. När eleverna undervisas i blandade grupper använder de flesta sitt eget modersmål. De som kan, brukar enligt rektorerna ibland byta till det andra inhemska. Men annars talar man eget språk och får svar av kompiserna på det andra inhemska språket.

”Men språket har vi inte satsat på som ett typiskt språkbud, att de ska tala det andra språket. Utan det är den där toleransen till det andra språket vi vill att skall finnas och på det sättet skapa en positiv attityd till den andra språkgruppen”

Projektet observerade en klass där en finsk lärare undervisade i textilslöjd i en blandad grupp. De satt utspridda i klassen och stickade. I gruppen fanns tre stycken svenska elever och resten finskspråkiga. Det intressanta var att dessa tre elever inte satt med varandra, utan att alla tre satt utspridda bland de finska eleverna. Det som observerades vara annorlunda med Edsevös arbetssätt jämfört med språkbud är att inom språkbudet får eleverna i homogena grupper det andra inhemska språket endast av läraren. I Edsevö får eleverna en hel miljö och kultur sammankopplat med det andra inhemska språket. Det väcker en helt annan förståelse hos dem.

Övrig gemensam verksamhet

Varje vecka har skolorna gemensam samling. Veckan vi var på besök skulle finska församlingen komma och hålla morgonsamling. All information på samlingarna ges på den informerande lärarens eget modersmål, ifall det inte är någonting speciellt viktigt som skall meddelas. I sådana fall går meddelandet ut på båda språken.

Skolorna samarbetar även aktivt utanför undervisningen. Regelbundna gemensamma föräldramöten, gemensamma högtider och idrottstävlingar hör till skolans årliga verksamhet utanför skoltid. Nuförtiden ordnar de alla högtider och traditioner tillsammans förutom julfesten. Julfesten hålls skilt eftersom de anser att de då vill ge skolorna en chans att lyfta fram sina egna jultraditioner, och helt praktiskt skulle de inte rymmas att ha julfest tillsammans.

På fritiden anser rektorerna att de elever som bor i närheten av skolan umgås helt naturligt över språkgränserna, speciellt de yngre eleverna. Föreningar utanför skolan, i Pedersöre, är i huvudsak svenskspråkiga, men det finns någon enstaka finskspråkiga med i verksamheten. Klubbverksamheten i skolan ordnas därför för de finskspråkiga eleverna främst på deras eget modersmål, mest på grund av att utbudet i kommunen annars är så svenskt. Förutom de finskspråkiga klubbarna ordnar skolan svenskspråkiga och tvåspråkiga klubbar. En ny samarbetsform som växte fram när den nuvarande finska rektorn började jobba på skolan är en gemensam kör. Tillsammans sjunger eleverna sånger blandat på både finska och svenska och enligt rektorerna är det ett ypperligt sätt att komma i kontakt med det andra inhemska språket.

Eftersom finska skolan är det enda finska lågstadiet i kommunen betyder det att eleverna ofta har längre skolväg. I år är 63% av de finskspråkiga eleverna i behov av skolskjuts, medan svenska skolan endast har tre elever som är i behov av skolskjuts.

Centralradion i skolan är ett system och ett kommunikationssätt skolan inte använder så ofta. Men allting som kommer ut i centralradion vet eleverna att är så viktigt att de väntar på att meddelandet kommer på eget modersmål, så att de säkert förstår infon rätt.

4.6 SPRÅK

Språkmässigt så har skolorna ingen direkt språkpolicy gällande hur de aktivt skall försöka arbeta för att blanda eleverna från de två skolorna så mycket som möjligt. Det är förutom de blandade undervisningsgrupperna endast i matsalen och inom lagidrotten som skolan går in och uppmuntrar eleverna till att mötas över språkgränserna. På rasterna umgås eleverna oftast helt naturligt över språkgränserna.

Med blandade grupper och åldrar ute på rasterna så händer det att elever ryker ihop. Men där påstår rektorerna att det är lika mycket bråk mellan elever från samma språkgrupp som mellan språkgrupperna. Det händer att elever bråkar och då finns det alltid lärare från båda språkgrupperna ute på gården som tar tag i saken och reder ut bråket.

Lärarna talar konsekvent sitt eget modersmål under skoldagarna, undervisar på eget språk och talar eget språk med eleverna. Förstås, är det någon som inte förstår kan lärarna oftast byta språk och förklara. Trots att det är en så gott som tvåspråkig skola så är det viktigt att lärarna håller fast vid sitt eget modersmål så mycket som möjligt. Det ger eleverna en förebild, att våga hålla fast vid eget modersmål. Men samtidigt leder det också till att eleverna vet vilket språk vilka lärare talar, så många elever försöker tala det andra inhemska med lärare från den andra skolan. Till exempel många svenska elever försöker göra sig förstådda på finska när de talar med den finska rektorn.

I den svenska skolan börjar de redan på årskurs ett med så kallad ”lekfinska” en timme i veckan. Lärarens mål är då att ge barnen en början till ordförråd i det andra språket. Undervisningen går mest ut på att sätta namn på olika saker i vardagen och vänja barnen vid att lyssna på det andra språket. På finska sidan börjar eleverna läsa svenska på årskurs tre.

Finskundervisningen i övrigt på svenska sidan är upplagd så att det är två timmar traditionell finska (”bokfinska”) per vecka i årskurs 3-4, medan en finskspråkig lärare håller den tredje timmen i veckan för att få eleverna att använda och prata finska. Årskurs 5-6 har två traditionella timmar i veckan. I skolorna är det inte särskilt många elever som kommer från tvåspråkiga familjer. Förra året var det ca en femtedel som vuxit upp med två språk i hemmet.

Läsordningarna är synkroniserade med varandra så att det är praktiskt möjligt att elever från båda skolorna kan ha vissa ämnen i blandade grupper. De ämnen som skolorna samtidigt har är de praktiska ämnena, men i nuläget även modersmålstimmar. Modersmål har de valt att ha insatta i schemat på samma gång eftersom de vill att de tvåspråkiga eleverna skall ha möjligheten att gå över till den ”andra sidan”. Det här finns till också därför för att skolan inte har någon undervisning i modersmålsinriktad finska, utan de eleverna får gå över till den andra skolan för att få mer fördjupad undervisningen i det andra inhemska.

Rektorerna har märkt att inställningen till det andra inhemska språket spelar en stor roll vid inläringen. Alla elever kanske inte utvecklar ett korrekt talspråk, men de bygger upp ett ordförråd och ett öra för det andra språket, vilket underlättar språkinläringen för dem senare i livet.

Trots att språkmiljön i Pedersöre är väldigt svensk tar de svenska eleverna finskan som vilket annat ämne som helst. Finskan är inte mer jobbig eller svårare än andra läsåmnen de går igenom i skolan. Inställningen till det andra språket är i huvudsak positiv.

Som resultat av en god inställning och vilja att lära sig det andra språket har flera av de finskspråkiga eleverna fortsatt sin skolgång till det svenska högstadiet (Sursik högstadium) efter att de gått ut lågstadiet. Ifjol var det två av Edsevön koulus elever som bytte skolspråk efter lågstadiet.

4.7 EDSEVÖ-MODELLEN

Skolorna har tillsammans valt att kalla deras samarbetsmodell för Edsevö-modellen. Deras mål är att skapa tolerans mellan eleverna och att språket skall komma vid sidan av. Om man blir välinställd till sin kamrat så är det mycket lättare att vara välinställd till det andra språket också. Men samtidigt poängterar de hela tiden att den egna kulturen och det egna språket alltid kommer först. All verksamhet utgår från att respektera den andra språkgruppen och deras kultur.

”Kyllä lapsen asenne on se vanhemman asenne” (finsk lärare)

4.8 ADMINISTRATION

Trots ett så nära samarbete så lever skolorna på varsin budget. I vissa fall kan de söka pengar tillsammans då det handlar om projekt som gynnar båda skolorna. Men annars ansvarar rektorerna för egna budgeter. De har många år försökt få en gemensam budget, eftersom de redan nu har så mycket gemensamt, men hittills det inte gått att lösa. En gemensam budget skulle underlätta enormt för rektorerna, eftersom de i dagens läge sammanlagt har fyra budgeter att ansvara för. Men trots skild ekonomi samarbetar de även kring pengarna. Båda rektorerna skaffar material till ”vår” skola, vilket gör att de undviker att skapa avundsjuka skolorna emellan. Lärarna i skolorna är naturligtvis anställda i en av skolorna, men all övrig personal är gemensam. Även den övriga personalen pratar alla sitt eget modersmål.

Edsevö skola och Edsveön koulu har en gemensam direktion för skolorna. Ordförande i direktionen kommer från ena skolan och vice ordförande från den andra skolan. Efter halva perioden byter ordförande och vice ordförande plats, för att få en direktion där ordförande representerar båda språkgrupperna lika mycket. Både svenska skolans och finska skolans rektor sitter med i direktionen. Även på direktionens möten gäller språkprincipen att alla talar sitt eget modersmål.

”Jag är stolt över att få vara finlandssvensk och så är jag otroligt glad över att jag lärt mig om de här finskspråkigas kultur och seder, för att det är ju myki annorlunda. Man tror man ska veta med de ju helt annorlunda.” (svenska rektorn)

”Skulle vi se det som konkurrens så skulle vi få lägga lapp på luckan.” (svenska rektorn)

Skolorna har trots sitt gedigna arbete inte fått så mycket publicitet i media. Rektorererna har medvetet hållit låg profil ända från början. Inte ens alla i området kring Pedersöre vet att skolorna är samlokaliserade. Från kommunens sida önskas mer profilering och att skolorna skulle synas mer. Det som skolornas rektorer ser som problem med att synas utåt är att det är svårt att visa upp en korrekt bild av samarbetet för någon som inte varit där och sett det med egna ögon. Därför vill rektorererna idag gå ut i media, men vill göra det på ett sätt så att bilden av deras skola blir så sanningsenlig som möjligt.

4.9 FRAMTIDSVISIONER

Svenska sidans elevunderlag minskar hela tiden. Idag går endast 37 svenska elever i skolan, medan finska elevantalet ligger på 63. Finskspråkiga familjer flyttar tillbaka till Pedersöre och Edsevö och sätter sina barn i Edsevön koulu. I Edsevö skola jobbar tre lärare (plus en ämneslärare) och i Edsevön koulu sju lärare och tre assistenter.

Framtidsvisionerna för skolorna handlar mest om lärarsituationen och om utvecklande av samarbetet när det gäller språkundervisningen. Lärare från Edsevö skola kunde i större utsträckning undervisa i svenska i Edsevön koulu och tvärtom. Till framtidsvisionerna tillägger den svenska rektorn ännu att hon hoppas att elevunderlaget hålls på en så jämn nivå att ingen börjar tala om att lägga ner Edsevö skola och att den svenskspråkiga förskolan skulle flyttas till skolans utrymmen.

Svenska rektorn tar upp ett utvecklingsförslag gällande samlokaliserade skolor: Rektorer i en samlokaliserad skola kunde ha nedsatt undervisningsskyldighet, för att hinna med det underhåll som samarbetet kräver. Samlokaliserade skolor är ändå i drift billigare än om de skulle vara i skilda hus.

4.10 SUOMENKIELINEN TIIVISTELMÄ

Språkmöten-hanke vieraili Edsevössä syksyllä 2012. Kouluissa haastateltiin aluksi molempia rehtoreita samanaikaisesti ja sen jälkeen muutamaa opettajaa ryhmässä. Haastatteluissa kaikki puhuivat omaa äidinkieltään.

Taustaa

Edsevön koulu ja Edsevö skola ovat Pedersören kunnassa toimivia alakouluja, joissa oppilaita on yhteensä sata; 63 suomen- ja 37 ruotsinkielistä. Opetus järjestetään yhdistetyissä ryhmissä 1-2, 3-4 ja 5-6. Samassa koulurakennuksessa toimii lisäksi integroitu erityisopetuksen EHA2-luokka ja suomenkielinen esikoulu. Rakennukseen toivotaan myös ruotsinkielistä esikoulua, mutta toive on toistaiseksi evätty hallinnollisista syistä. Ruotsinkielisellä puolella työskentelee kolme opettajaa ja yksi aineenopettaja ja suomenkielisellä seitsemän opettajaa ja kolme avustajaa.

Viereisessä päiväkotitummelitenissä on sekä suomen- että ruotsinkielinen puoli, joissa yhteistyötä tehdään yli kielirajojen. Lisäksi rakennuksessa toimii ruotsinkielinen esikoulu. Yhteistyön ansiosta valtaosa Edsevön koulukeskukseen tulevista oppilaista on jo aiemmin ollut tekemisissä toisen kotimaisen kielen kanssa.

Historia

Edsevön koulu ja Edsevö skola perustettiin samaan koulurakennukseen jo vuonna 1982. Suunnitteluvaiheessa ennakkoluuloja esiintyi melkoisesti esimerkiksi kuntatasolla sekä paikallisten opettajien ja asukkaiden parissa, sillä kaksikielisen kouluratkaisun pelättiin epäonnistuvan ja johtavan puolikielisyteen. Vanhemmat sen sijaan olivat ratkaisuun tyytyväisiä, sillä Edsevön kylään oli kaivattu omaa koulua.

Ensimmäiset kymmenen vuotta Edsevön koulu ja Edsevö skola panostivat omien koulujärjestelmiensä rakentamiseen. Tänä aikana yhteistyö rajoittui lähinnä yhteisiin kevätjuhliin. Kun kouluarjen koettiin toimivan kyllin hyvin, oli aika aloittaa keskinäisen yhteistyön suunnittelu. Mahdollisia motiiveja yhteistyön aloittamiseen juuri 90-luvun alussa olivat ajan hengen mukaiset vaatimukset koulujen profiloitumisesta ja kielikylvyn ympärillä käyty keskustelu. Myös Edsevön koulun silloisen rehtorin panos ja motivaatio olivat yhteistyön aloittamisen kannalta merkittäviä tekijöitä. Opettajat lähtivät innokkaina mukaan muutosprosessiin.

Yhteiset tilat

Edsevössä koulutilat oli aluksi jaettu pitkälti kielen mukaan, sillä ne rakennettiin kahden koulun tarpeisiin. Omilla puolillaan sijaitsivat luokkahuoneet ja ruokalat, sekä näiden välissä yhteinen keittiö, liikuntatilat, materiaalivarasto ja opettajainhuone. Yhteistyön myötä tilajakoja on uudistettu siten, että koulurakennus on jaettu pienten ja isojen puoleen. Pienten puolella oleskelevat suomenkieliset esikoululaiset ja molempien koulujen ykkös-kakkoset, isojen puolella vastaavasti molempien koulujen luokat 3-4 ja 5-6.

Edsevön koulun ja Edsevö skolan opettajilla on yhteinen, täysin kaksikielinen opettajainhuone. Edsevössä juuri opettajainhuonetta pidetään tärkeänä yhteistyön tukikohtana, vaikka yhteinen tila tuokin toisinaan haasteita. Kouluissa koetaan, että niin vanhat kuin uudet opettajat ovat kuitenkin löytäneet paikkansa ja roolinsa jatkuvasti kehittyvässä yhteisössä.

Yhteistyö koulujen välillä

Yhteisten vuosien aikana Edsevön koulu ja Edsevö skola ovat onnistuneet rakentamaan toimivan yhteistyömallin. Rehtorien näkemyksen mukaan yhteistyön on oltava suunnitelmallista ja siihen on paneuduttava sataprosenttisesti. Yhteisen arjen suunnittelu vie valtavasti aikaa mutta hyvä lopputulos koetaan vaivan arvoiseksi. Me-henki kantaa koulujen yhteistyötä; rehtoritkin kokevat johtavansa molempia kouluja, eivät ainoastaan omaa ryhmäänsä.

Viime vuosina kouluissa on järjestetty käsitöiden ja liikunnanopetus järjestelmällisesti kaksikielisissä oppilasryhmissä. Opettaja ja oppilaat puhuvat näillä tunneilla pääsääntöisesti omaa äidinkieltään mutta ohjeita annetaan tarvittaessa myös toisella kotimaisella kielellä. Tarkoitus on ennen kaikkea parantaa toiseen kieleen ja kieliryhmään liittyvää ymmärrystä ja asenteita. Tämän

lähestymistavan koulut ovat nimenneet Edsevön malliksi. Esimerkiksi kielikylpyopetuksessa oppilaille ei synny vastaavanlaista kulttuurista ympäristöä, joka koostuu molempien kieliryhmien edustajista.

Yhteistyötä tehdään myös opetuksen ulkopuolella yhteisten kokoontumisten, juhlien, koulukuoron, urheilukisojen ja vanhempainiltojen muodossa. Kouluilla järjestettävä kerhotoiminta on pääosin suomenkielistä, sillä koulun ulkopuoliset harrastusmahdollisuudet paikkakunnalla ovat enimmäkseen ruotsinkielisiä.

Edsevön koululla ja Edsevö skolalla on lisäksi yhteinen johtokunta, jossa sovelletaan samoja kieliperiaatteita, kuin koulun arjessa. Koulut ovat myös toivoneet yhteistä budjettia, jotta yhteisten hankintojen tekeminen helpottuisi. Toistaiseksi varoja ei kuitenkaan ole ollut mahdollista yhdistää, vaikka käytännössä yhteistyötä tehdään myös tällä saralla.

Kieli

Edsevössä ei ole kielinäkökulmasta varsinaista toimintamallia sen suhteen, miten kielten kohtaamisia koulun arjessa edistetään. Kieliryhmien sekoittamiseen kannustetaan erityisesti opetusryhmien lisäksi vain ruokalassa ja joukkueurheilussa. Välitunneilla oppilaat oleskelevat luontevasti yli kielirajojen.

Opettajat puhuvat johdonmukaisesti omaa äidinkieltään opetuksessa ja muissa koulutilanteissa. Näin pyritään rohkaisemaan oppilaita toisaalta käyttämään omaa äidinkieltään ja toisaalta keskustelemaan myös toisen kieliryhmän kanssa näiden omalla äidinkielellä.

Ruotsinkieliset oppilaat aloittavat jo ensimmäisellä luokalla suomenkielen opiskelun leikin kautta, suomenkieliset oppilaat sen sijaan aloittavat ruotsinkielen opiskelun kolmannella luokalla. Lisäksi kaksikielisillä oppilaille on mahdollisuus osallistua toisen koulun äidinkielen tunneille, sillä äidinkielenomaista suomenkielen opetusta ei erikseen tarjota.

Tulevaisuus

Edsevö skolan oppilasmäärä laskee jatkuvasti, mutta suomenkielisiä paluumuuttajia riittää. Tulevaisuudessa koulut toivovat voivansa syventää yhteistä kielenopetusta entisestään siten, että

samat opettajat voisivat opettaa molemmissa kouluissa. Edsevö skolan rehtori toivoo lisäksi, että jatkossa samoissa tiloissa toimivia kouluja huomioitaisiin paremmin ajallisilla resursseilla, esimerkiksi laskemalla rehtorien opetusvelvollisuutta.